Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 51 (721) 21 СНЕЖНЯ 1969 г. ЦАНА 60 гр.

БГКТ

ПАСЯДЖЭННЕ ПРЭЗІДЫУМА

9 снежня прэзідыум ГП на сваім пасяджэнні найбольш прысвяціў часу абмяркоўцы дзейнасці трох аддзелаў БГКТ, якія працуюць у гарадскіх асяроддзях. Справаздачу з дзейнасці сваіх аддзелаў склалі: з гданьскага — старшыня Мікалай Іванюк, з варшаўскага — старшыня Юры Бусловіч і інструктар Віктар Швед, з беластоцкага — інструктар Марыся Макаль і сакратар аддзела Іван Стрышко.

Падчас дыскусіі прысутнымі было выказана многа заўваг і прапаноў адносна працы аддзелаў, а найбольш адносна працы гарадскога аддзела ў Беластоку. Пасяджэнне гэта было сапраўды карысным абменам вопытам у дзейнасці аддзелаў.

Пасля гэтага прэзідыум ГП прыняў інфармацыю, у якой была падсумавана праца аддзелаў БГКТ у перыяд святкавання 25-ай гадавіны народнай Польшчы.

Далей разглядаліся арганізацыйныя справы, да якіх, між іншым, належалі: прыняццё да працы ад 1-га снежня на пасаду інструктара ГП на Беластоцкі павятовы аддзел Янкі Цялушэцкага — настаўніка са Старога Ляўкова і ад 1-га студзеня актывіста аддзела БГКТ у Гданьску мгр Уладзіміра Паўлоўскага на пасаду культурна-асветнага кіраўніка ГП.

Прэзідыум ГП зацвердзіў таксама правілы трох конкурсаў:

1) правілы конкурсу на насценгазету «Жыццё і праца У. І. Леніна».

2) правілы на фатаграфічны конкурс «Мерапрыемства з нагоды 100-ай гадавіны з дня нараджэння У. І. Леніна, 25-ай гадавіны падпісання дагавору аб дружбе і супрацоўніцтве паміж Польшчай і СССР і 25-ай гадавіны перамогі над фашысцкай Германіяй».

3) правілы конкурсу на беларускую песню пад загалоўкам «Конкурс беларускай песні — 1970», з нагоды 100-ай гадавіны з дня нараджэння У. І. Леніна.

Арганізатарамі гэтых трох конкурсаў будуць: ГП БГКТ, рэдакцыя «Нівы» і ваяводскае праўленне ЗМВ. Правілы конкурсаў яшчэ надрукуем у «Ніве».

ПАСЯДЖЭННЕ КАМІСІІ ПРАПАГАНДЫ

У склад камісіі прапаганды ГП уваходзяць наступныя асобы: В. Баршчэўскі, М. Вішанка, А. Рафаловіч, В. Рудчык, Ю. Кіслы, Р. Мазалеўскі, О. Падлашчык, С. Пазнанскі, М. Самоцік, М. Суліма, А. Хшаноўскі. 10-га снежня на першым пасяджэнні было выбрана кіраўніцтва камісіі: Мікалай Самоцік — старшыня, Васіль Баршчэўскі — сакратар. Камісія апрацавала план працы на 1970 год і вызначыла адказных за падрыхтоўку матэрыялаў да паасобных пунктаў плана.

ПАСЯДЖЭННЕ КАМІСІІ АСВЕТЫ

8-га снежня адбылося першае пасяджэнне асветнай камісіі ГП, якая складаецца з настаўнікаў і працаўнікоў асветы. Да яе належаць: А. Багроўская, М. Гайдук, А. Карпюк, М. Кураш, В. Сакоўскі, С. Кэнска, В. Рышчук, О. Паўлючук і А. Харкевіч. Прысутныя выбралі ўлады камісіі. І так старшынёй з'яўляецца М. Гайдук, намеснікам старшыні — А. Карпюк, сакратаром — В. Сакоўскі. Камісія абмеркавала і прыняла план працы на 1970 год. Складаецца ён з чатырох раздзелаў: 1) пачатковае школьніцтва, 2) сярэдняе школьніцтва, 3) вышэйшае школьніцтва і 4) асвета для дарослых. Кожны раздзел падзелены на шэраг пунктаў, якія закранаюць усе асветныя справы, патрэбныя для нашага беларускага асяроддзя. На гэтым пасяджэнні былі вызначаны адказныя за рэалізацыю паасобных пунктаў плана працы. (мх)

Стары дуб. Фота: Ул. Паўлючук

ЛЮДЗІ НАШЫХ ЧАСОЎ

Завандравала я марозным днём у Старое Беразова ў пошуках Семянюка. Аб ім ведала, што кіруе найлепшым у ваяводстве клубам «Руху». І ведала, што семянюкоў клуб развівае ўсебаковую культурна-асветную дзейнасць.

Стараберазоўскі клуб прывітаў мяне чыстымі вокнамі. Праз брамку ад вуліцы і агародчык з пасохшымі кветкамі па каменных ступеньках увайшла я і ўзялася за клямку. Зачынены? Акружыўшы дом ад панадворка, зайшла да гаспадара гэтага новага вясковага будынку, у якім і сам клуб памясціўся.

Жанчына праз акно ўсміхнулася прыветліва, як толькі на нашых вёсках усміхаюцца людзі да вандроўца.

Увайшла я ў прасторную кухню, як у святліцу. Сучасная мэбля і кухня ўжо без традыцыйнай печы...

Надзя Трашчотка (бо пра яе мова) адчыніла дзверы, павяла ў клуб. Акуратна прыбраны першы пакойчык з тэлевізарам, стаяць роўна столікі. На сценах саламянкі, а на іх актуальны лозунг пра гадавіну Леніна. Далей дыплом і фотагазета. (Фота выкананыя рукамі тутэйшай моладзі і апаратам, які ў мінулым годзе атрымалі яны як узнагароду за І месца па спаборніцтве клубаў).

З першага пакою праз калідорчык уваходзім у другі, дзе кіёск з газетамі і рознымі дробязямі. Чытальня клубу мае ўсе газеты, якія толькі дазволена клубу выпісаць. Яны, звычаем гарадскіх клубаў, заціснуты ў драўляныя ручкі, вісяць на стаянцы. У калідорчыку спачувальная Надзя Трашчотка павесіла ўласнае люстра і цешыцца, што прыдаецца бо «не адна дзяўчына не пройдзе, каб не прыглянуцца, не паправіць прычоску».

Задуменна назірае Надзя за жыццём і яго зменамі. «Ой знаеце, люблю паглядзець, як цяпер людзям... Як танцы клуб арганізуе, то дзяўчаты прыходзяць у казачках, знімаюць іх у калідорчыку, а абуваюць прынесеныя ў сумцы туфелькі. І чыста, і прыгожа. За маіх часоў, бывала, танцуеш у башмаках. Мы туфелькаў не мелі».

Надзя Трашчотка 40 кв. метраў свайго дома аддала пад клуб. Сама яна тут сочыць за парадкам і прадае ў кіёску, сама рыхтуе і падае смачна і моцна запараную каву.

Збіраецца ў клубе Старога Беразова многа людзей. Калі сустрэча якая, не хапае месца, і Надзя адчыняе тады дзверы ў сваю кухню. Яна: «Наш клуб цікава працуе і таму многа людзей сходзіцца».

Жыццёвая ўмеласць назіраць памагла Надзі Трашчотка зрабіць адзін з важнейшых вывадаў са змен, якія вёску нашу ахапілі. Менавіта, што вырасла на вёсцы зусім іншая форма грамадскага сужыцця. Цяпер гэтай формай з'яўляецца грамадская ўстанова, напрыклад, як у Старым Беразове, клуб. Перасталі людзі збірацца ўжо на кудзельніцы, або падпіраць плот... А Надзя акрэслівае коратка гэтую з'яву: «Цяпер людзі любяць клуб, у хатах у сябе пачысцяць, то і не вельмі хочацца наносіць пясок. Выгоду то выгоду парабілі гэтымі клубамі на вёсцы!»

У клубе крыжуюцца погляды і свежыя вясковыя навіны. Жыццё стала яўным, супольным. Выдаецца, што якраз гэтакія перамены ў вёсцы інспіруе стараберазоўскі клуб, якім па-сапраўднаму кіруе грамадская рада клуба на чале з Мікалаем Семянюком, які, як і многія маладыя са Старога Беразова, працуе ў Гайнаўцы пры лесе, але вечары і святы аддае працы ў клубе. Усе адчуваюць сябе тут пакрысе гаспадарамі. Усе ўносяць прапановы. У радзе клуба самыя актыўныя і незалежныя людзі — маладыя. Якраз вось нібы бяда выйшла, бо некалькі асоб з рады або замуж пайшло, або пажанілася. Трэба перавыбары рабіць. Бо (і гэта яшчэ астаецца перажыткам мінулага) жанаты ці замужняя на вёсцы хутчэй

Працяг на стар. 4

Слядамі бацькоў

«Патрыятычнае выхаванне павінна абапірацца на багацці перажыванняў і традыцыі нашых бацькоў і прабацькоў».

(Ул. Гамулка)

Беластоцкая зямля мае багатыя ваенныя традыцыі. Хронікі гавораць, што на гэтай зямлі ішлі змаганні як з крыжацкай навалай, так і са шведскім нашэсцем, а пераможная бітва пад Праскамі са шведамі і брандэнбургчыкамі ў 1656 г. з'яўляецца адной з найбольшых пераможных бітваў гэтага перыяду. Люд Беласточчыны браўся за зброю ў перыяд нацыянальных паўстанняў: касцюшкоўскага, лістападовага і студзеньскага. Такія асобы, як інжынер Браніслаў Шварцэ, Кастусь Каліноўскі і Валеры Врублеўскі — гэта сімвалы ідэй і чынаў Беластоцкай зямлі.

Буржуазнай гісторыяграфіі міжваеннага перыяду не залежала на паказанні гэтых традыцый, паколькі былі яны звязаны з найбольш прагрэсіўнымі рухамі. Шырокую даследчую і папулярызатарскую працу аб прыгожых картах хвалы польскай зброі на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства, уключна з атрыманнем першай непадлегласці і II сусветнай вайны, вядуць зараз ваенныя гісторыкі пад кіраўніцтвам праф. др Станіслава Гербста. Адным з праяваў гэтай дзейнасці было стварэнне музея Войска Польскага ў Беластоку.

Навуковыя публікацыі — гэта падстава абгрунтаванай папулярызацыі. У выніку праведзеных даследаў апублікавана 26 навуковых прац, прысвечаных ваеннай гісторыі Беласточчыны (уключна з удзелам Войска Польскага ва ўмацаванні народнай улады ў гадах 1944—48). У папулярызатарскай дзейнасці нельга не бачыць такіх пачынанняў, як арганізацыя гістарычных канферэнцый і сесій, прысвечаных студзеньскаму паўстанню на Беласточчыне, змаганням у 1939 г., барацьбе партызанскіх атрадаў і т.п. Нягледзячы на недахоп памяшканняў арганізавана некалькі выставак, прысвечаных ваеннай гісторыі Беласточчыны. Маючы на ўвазе шырокую папулярызацыю гераічных баёў у раёне Візны ў 1939 г., даследчыкі ваеннай гісторыі Беластоцкай зямлі прымалі ўдзел у навуковай кансультацыі пры рэалізацыі дакументальнага фільма «Вернасць».

Музей Войска Польскага ў Беластоку вядзе ажыўленае супрацоўніцтва ў галіне папулярызацыі ваеннай гісторыі і збірання матэрыялаў, якія адносяцца да ваенных спраў (мілітарыяў), з шматлікімі арганізацыямі і ўстановамі.

Вельмі цешыць факт супрацоўніцтва музея з арганізацыяй наймалодшых — нашым гарцэрствам. У бягучым годзе супольна з Камэндай харугвіі ЗГП была арганізавана акцыя **«Слядамі нашых бацькоў».** Мэтай акцыі было збіранне гарцэрамі матэрыялаў і дакументаў з тэрыторыі ваяводства, а таксама інфармацый аб тых прадметах, якіх не ўдалося атрымаць у часе вядзення акцыі. Акцыя «Слядамі нашых бацькоў» здаецца спаўняць шырэйшае, а мо' і важнейшае заданне ад самага працэсу

Працяг на стар. 4

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

ТАВАРНЫ АБМЕН

Нядаўна ў Маскве быў падпісаны пратакол аб таварным абмене між Польшчай і Савецкім Саюзам на 1970 год. Згодна з пратаколам, гандлёвы абарот між Польшчай і Савецкім Саюзам павялічыцца ў 1970 годзе на 10 працэнтаў.

Польшча будзе экспартаваць судны, маторы высокага ціску, электрычныя вырабы, прылады для лёгкай і спажывецкай прамысловасці, камплектныя хімічныя прадпрыемствы, фабрыкі для прадукцыі пільснёвых пліт, радыётэхнічныя вырабы, матэматычныя машыны, сельскагаспадарчыя машыны, мікрабусы і самаходы для паставак тавараў, таварныя і пасажырскія вагоны. Польшча будзе таксама пастаўляць у СССР такія прамыслова-спажывецкія тавары, як: тканіны, адзенне, трыкатажныя вырабы, абутак, мэблю, лякарствы, касметыку.

Савецкі Саюз будзе экспартаваць у Польшчу: унікальныя металаапрацоўчыя станкі, бурыльныя прылады, гарняцкія прылады, дарожна-будаўляныя машыны, трактары, дызлёвыя лакаматывы, самаходы і пасажырскія самалёты. СССР будзе таксама пастаўляць нафту, жалезную руду і іншыя руды і металы, а таксама бавоўну, лён, дрэва і іншыя. У 1970 годзе Савецкі Саюз будзе прадаўжаць таксама пастаўку збожжа.

СУПРАЦЬ ЛІБЕРАЛІЗАЦЫІ

Частка амерыканскіх кангрэсменаў выступіла з ініцыятывай пашырэння гандлю з усходняй Еўропай. Супроць гэтага выступіла адміністрацыя Ніксана. У сувязі з такім становішчам адміністрацыі, Палата Прадстаўнікоў ЗША адкінула праект лібералізацыі гандлю, які перад гэтым быў прыняты Сенатам і цешыўся падтрымкай значнай колькасці кангрэсменаў.

ГРЭЦЫЯ ВЫМУШАНА

Грэчаскі рэжым палкоўнікаў, здаючы сабе справу, што можа быць выключаны з Еўрапейскай Рады, пастанавіў сам адыйсці.

Такі крок быў падыктаваны двума фактарамі: свядомасцю, што з увагі на націск грамадскай думкі не ўдасца абараніць свайго членства ў Радзе, нягледзячы на выразную дапамогу ЗША, і — імкненнем да працягвання палітыкі, парушаючай правы чалавека, палітыкі катавання і палітычных праследванняў.

ВЫСТУПЛЕННЕ БРАНДТА

Выступаючы ў мінулым тыдні на прэсканферэнцыі, заходнегерманскі канцлер В. Брандт, выказаў гатоўнасць федэратыўнага ўрада да вядзення перагавораў з усімі дзяржавамі — членамі Варшаўскага Дагавору. Паводле яго думкі, яшчэ не прыйшоў адпаведны момант для склікання агульнаеўрапейскай канферэнцыі бяспекі. — Бон аднак стараецца, — сказаў Брандт, — каб палепшыць суадносіны з Савецкім Саюзам і іншымі краінамі ўсходняй Еўропы, захоўваючы сціслыя і сакрэтныя кантакты з саюзнікамі з НАТО. Хоча ён таксама выясніць суадносіны між Бонам і ГДР.

А.К.

БССР

ЦЭНТРАЛЬНАГА

Адбыўся пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі. У парадку дня пленума былі наступныя пытанні: аб выніках работы III Усеагульнага з'езду калгаснікаў і задачах партыйных арганізацый рэспублікі і аб далейшым паляпшэнні работы пярвічных партыйных арганізацый у святле патрабаванняў XXIII з'езду КПСС.

З дакладам па першаму пытанню выступіў Першы сакратар ЦК КП Беларусі П. Машэраў. Па другому пытанню з дакладам выступіў сакратар ЦК КП Беларусі Ф. Сурганаў.

З ФРАНЦЫІ

Дэлегацыя камуністычнай моладзі Францыі пабывала ў Мінску. Сакратар Цэнтральнага Камітэта руху камуністычнай моладзі Францыі Ралан Фаваро і член Нацыянальнага бюро саюза дзяўчат Францыі Мірэй Рыў мелі гутаркі з першым сакратаром Цэнтральнага Камітэта камсамола Беларусі Генадзем Жабіцкім. Французскія госці былі прыняты сакратаром ЦК КП Беларусі С. Пілатовічам.

Адбыліся таксама сустрэчы і гутаркі з моладдзю Беларусі.

НАРОДНАГА

У сталіцы Беларусі пабывала дэлегацыя работнікаў народнага кантролю Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Узначальваў яе старшыня Цэнтральнай камісіі народнага кантролю Чэхаславакіі Драгамір Кольдэр.

Разам з чэхаславацкімі гасцямі прыбыў суправаджаючы іх у паездцы па Саюзе старшыня Камітэта народнага кантролю ССР П. В. Каванаў.

Адбылася гутарка са старшынёй Камітэта народнага кантролю Беларускай ССР М. Лагірам. Ён азнаёміў гасцей са структурай і дзейнасцю органаў народнага кантролю рэспублікі.

Кіраўнікоў чэхаславацкай дэлегацыі прыняў першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі П. Машэраў.

РАЗГЛЯД

Пастаянныя камісіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР пачалі разгляд Дзяржаўнага плана і Дзяржаўнага бюджэту БССР на 1970 год, а таксама справаздачы аб выкананні бюджэту за 1968 год.

ФОТАВЫСТАЎКА

Дэлегацыя Беларускай ССР на XXIV сесію Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый наладзіла ў Н'ю-Йорку цікавую фотавыстаўку «Ленін і Беларусь».

АБ ЗЛАЧЫНСТВАХ

Беларуская зямля, шчодра палітая ў гады вайны крывёй савецкіх людзей, зноў сведчыць аб злачынствах фашысцкіх захопнікаў. Недалёка ад Мінска, на месцы былога канцэнтрацыйнага лагера ў вёсцы Масюкоўшчына, будаўнікі выявілі траншэю з астанкамі людзей. Іх аказалася 250. Спецыяльная камісія, створаная для расследвання новых фактаў злачынстваў, учыненых нямецкімі фашыстамі, устанавіла, што ўсе ахвяры былі савецкімі ваеннапалоннымі.

Адбылося ўрачыстае перапахаванне астанкаў воінаў Савецкай Арміі.

(ся)

ПОЛЬШЧА

У 1970 ГОДЗЕ

11 снежня адбылося пасяджэнне Сеймовай Камісіі гаспадарчага плану, бюджэту і фінансаў, прысвечанае праекту нацыянальнага гаспадарчага плана на 1970 год. З дакладам на гэтую тэму выступіў старшыня Камісіі планавання пры Радзе Міністраў — Юзэф Кулеша. Праект плана на 1970 год апрацаваны так, каб у максімальнай ступені выканаць заданні гэтай пляцоўкі, стварыць як найлепшыя ўмовы да рэалізацыі заданняў наступнай пяцігодкі і выправіць шэраг дыспрапорцый, якія тармозяць гаспадарчае развіццё краіны. У праекце плана прымаецца неабходнасць зніжэння тэмпа ўзросту інвестыцыйных сродкаў пры адначасовым узросце эфектыўнасці аддаваных да выкарыстання інвестыцый, а таксама — пэўнае зніжэнне тэмпа ўзросту прадукцыі ў пэўных галінах прамысловасці пры адначасовым паляпшэнні іх якасці і эканамічных вынікаў. Валавая прадукцыя прамысловасці ў 1970 годзе павялічыцца на 7,3 працэнта, а інвестыцыйныя сродкі — на 2,5 прац. (на працягу апошніх трох гадоў інвестыцыі ўзрасталі ў сярэднім на 9 працэнтаў у год). Прымаецца план павелічэння валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі на 2,9 працэнта, прычым раслінная прадукцыя павінна ўзрасці на 4,2 прац., а жывёльная — на 1 працэнт.

У галіне забеспячэння насельніцтва таварамі план прадугледжвае патрэбу асартыментнага дастасавання тавараў і змен у структуры спажыцця. Прымаецца павелічэнне пастаўкі тавараў на рынак на 6,2 працэнта. Забяспечаць яны агульную раўнавагу рынку. Могуць аднак выступіць надалей цяжкасці ў трывалай раўнавазе падачы і запатрабавання на некаторыя тавары, а асабліва на мяса і масла. Прадугледжваецца, што пастаўка мяса і мясных вырабаў на ўнутраны рынак павялічыцца ў 1970 годзе на 2,1 працэнта.

У дакладзе тав. Юзэфа Кулешы з націскам падкрэсліваецца неабходнасць супрацьставіцца імкненням да паляпшэння акумуляцыі шляхам павышэння цэн на тавары спажыцця. «Трэба пры аказіі сцвердзіць, — сказаў ён, — што пагалоскі аб падрыхтоўцы павышэнняў цэн з'яўляюцца фальшывымі і беспадстаўнымі».

НАРАДА Ў ЦК ПАРТЫІ

11 снежня адбылася пад кіраўніцтвам сакратара ЦК партыі Балеслава Яшчука нарада эканамічных сакратароў ваяводскіх камітэтаў партыі. Прысвечана яна была ацэнцы актуальнай гаспадарчай сітуацыі краіны, прынцыпам гаспадарчага плана на 1970 год і ацэнцы прац над падрыхтоўкай наступнага 5-гадовага плана.

(п)

12 снежня памёр ва ўзросце 46 гадоў

тав. ФЁДАР ГАЙДУЧЭНЯ

інспектар сельскагаспадарчага аддзела ЦК партыі, заслужаны дзеяч ПРП і ПАРП, узнагароджаны Афіцэрскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы, Залатым Крыжам Заслугі і іншымі адзначэннямі. Быў шматгадовым актыўным членам Варшаўскага аддзела БГКТ.

ВАЯВОДСТВА

ДЗЕЛЯ ДРУЖБЫ

З нагоды 25-ай гадавіны дзейнасці Таварыства польска-савецкай дружбы ў Беластоку адбылося выязное пасяджэнне Цэнтральнай вясковай камісіі гэтай арганізацыі. Удзельнікі пасяджэння выслухалі два даклады, з якіх адзін быў прысвечаны святкаванню 100-ай гадавіны з дня нараджэння Леніна, а другі — культурна-асветнай дзейнасці таварыства ў вясковым асяроддзі Беластоцкага ваяводства. Затым члены камісіі і актывісты таварыства пабывалі ў многіх мясцовасцях ваяводства. Між іншым, наведалі яны Нарву, Гарадок і вёску Аўгустова, дзе знаёміліся з праявамі дзейнасці таварыства ў справе польска-савецкай дружбы.

ВЯСКОВАЕ САМАУПРАЎЛЕННЕ

Зараз сельскагаспадарчыя гурткі вясковых гаспадынь згуртоўваюць на Беласточчыне амаль 130 тысяч членаў. Яны ўжо на практыцы ажыццяўляюць прынцып вясковага самаўпраўлення. У сельскагаспадарчых гуртках адбываюцца цяпер справаздачна-выбарчыя сходы. Іх вынікам, а таксама перспектывам развіцця вясковага самаупраўлення ў гадах 1971—1975 прысвяціў сваё пленарнае пасяджэнне Ваяводскі саюз сельскагаспадарчых гурткоў. Аказваецца, што на палях Беласточчыны праз 5 год будзе працаваць аж 8 500 трактараў, што на механізацыю сельскай гаспадаркі адводзіцца амаль мільярд злотых, што ў 1973 годзе закончыцца арганізацыйная разбудова сельскагаспадарчых гурткоў.

«БЕЛАСТОЧЧЫНА»

Гэта загаловак кніжкі, якую выдала Дзяржаўнае навуковае выдавецтва ў Варшаве. 11 спецыялістаў з розных галін грамадскага і гаспадарчага жыцця змяшчаюць у гэтай кніжцы артыкулы і апрацоўкі пра пасляваеннае развіццё і пра перспектывы на будучыню Беластоцкага ваяводства.

РАДЫЁ БЕЛАСТОК

Нядаўна рэдакцыя Беластоцкага радыё і тэлебачання адзначала 17 гадавіну свайго існавання. Зараз звыш 120 тысяч уласнікаў радыёпрыёмнікаў слухае на Беласточчыне перадачы, якія трансліруе беластоцкая радыёвяшчальная станцыя. Праз некалькі год рэдакцыя Беластоцкага радыё і тэлебачання перабярэцца ў новае памяшканне.

З ДЫМАМ

На працягу 9-ці месяцаў г.г. на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства здарыліся 872 пажары, у выніку якіх пайшло з дымам рознага дабра на амаль 50 мільёнаў злотых.

У ГРАМАДЗЕ СІДРА

Грамада Сідра знаходзіцца ў Сакольскім павеце. Гэта тыповы сельскагаспадарчы раён Сакольшчыны, у якім жыве 700 гаспадароў. Найбольш тут гаспадароў, якія маюць па 5—10 гектараў зямлі. У вёсках: Бярвішы, Макаўляны і Снічаны існуюць вясковыя клубы «Рух». Вёска Сідра мае клуб «Маладога селяніна». Таксама ў Сідры актыўна дзейнічае сельскагаспадарчы гурток. Кожны з яго сямі трактараў працаваў у мінулым сезоне па 2400 гадзін. Гэта вельмі многа. Таму сідраўскі сельскагаспадарчы гурток дабіўся аж 86 тысяч зл. прыбытку.

(вр)

Niedziela, 21.XII.

8.15 Program dnia. 8.20 TV Kurs Rolniczy: „Wpływ wczesnego osadzania na częstotliwość oproszeń". 8.55 „Przypominamy, radzimy". 9.10 Dla młodych widzów: „Radość i gorycz" — film TVP („Czterej pancerni i pies" (odc. II). 10.30 „Miasto muzeum" (Moskwa), 11.15 „Melodie na dzień dobry". 11.35 „Aby pustynie zakwitły" — film dok. NRD. 12.00 Dziennik. 12.15 „Spotkanie z muzyką" (koncert dla dzieci) Dyryguje i prowadzi J. Krenz. 13.15 „ W starym kinie". 14.10 „Porównania" — program wiejski. 15.00 „Cecylia — lekarka wiejska" — film. 15.25 Dla dzieci. 16.05 „Komendant stanicy" — film TVP („Przygody pana Michała"). 16.35 PKF. 16.45 „Klub Sześciu Kontynentów". 17.25 Teatr Niedzielny: H i L. Karwaccy — „Przyjechał Wojtek do Łodzi". 18.30 „Kabaret Dreptak" — program rozrywkowy. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Igraszki z diabłem" J. Drdy. 21.50 Felieton literacki. 22.05 Magazyn Sportowy.

Poniedziałek, 22.XII.

14.25 i 22.15 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 15.30 Przerwa. 16.35 Program dnia. 16.40 Dziennik. 16.50 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.35 Magazyn ITP. 17.45 „Echo stadionu". 18.00 „Jeden z sześciu dni" — film TVP. 18.15 „Kino Filmów Animowanych". 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: C. Sternheim — „Snob". 21.25 „Kontakty". 21.55 Dziennik.

Wtorek, 23.XII.

9.00 „Teleferie". 10.15 „Druga strona medalu" — film fab. wł. 11.45 Przerwa. 16.35 Program dnia. 16.40 Dziennik. 16.50 „Królestwo pszczół" — film dok. radz. 17.10 „Obiektyw" — program publ. 17.40 Telewizyjny Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Druga strona medalu" — film fab. wł. 21.35 „Czwarta zmiana". 22.15 Dziennik.

Środa, 24.XII.

9.00 „Teleferie". 10.10 Przerwa. 14.55 Program dnia. 15.00 Dla dzieci: „Szare kaczątko" — film fab. radz. 16.05 Przerwa. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: — drugi wieczór baśni. „Opowieść o żywej wodzie". 17.10 „Jezioro Flamingów" — film fab. meksyk. 18.30 „Światowid". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Biesiada ludowych poetów" („Z Kolbergiem po kraju"). 20.40 „Zapomniana melodia" — film arch. pol. 22.05 „I ty będziesz moją panią" — film TVP. 22.25 „Złote serce" — film fab. USA.

Czwartek, 25.XII.

10.05 Program dnia. 10.10 Dla młodych widzów: „Ostatni Mohikanin" — film fab. jug. 11.40 „Późnogotyckie malowidła" („Szlakiem zabytków"). 12.00 Dziennik. 12.10 „Zwierzęta z wysp Galapagos" — film ang. 13.05 Dla dzieci: B. Leśmian — „Sindbad — Żeglarz" — widowisko Państw. Teatru Lalki i Maski „Groteska". 14.05 „Cyrkowy wóz" — program rozrywkowy. 15.15 Dla młodych widzów: „Panienka z okienka" — film fab. pol. 17.50 „Szopka Góralska". 18.20 „Bigos myśliwski" — rep. 18.45 „Sport 69" — film TVP. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Mandrin" — film fab. franc. 22.05 „Kariera" — program wg scenariusza J. Gruzy i J. Fedorowicza.

Piątek 16.XII.

9.30 Program dnia. 9.35 Dla dzieci: „Czarodziejska lampa Aladyna" — film fab. radz. 11.00 „Arcydzieło" (Berlin). 12.00 Dla młodych widzów: „Skradziony balon" — film fab. czechosł. 13.25 „Muzyka Wawelskich Koronacji". 14.20 „Debiut". 14.40 „Tajemnica Azji" — film TVP („Przygody pana Michała"). 15.10 „Sarmaci" — rep. 15.30 Teatr TV: Molier — „Mieszczanin szlachcicem". Reż. — J. Gruza. 16.40 „Synowie ludożerców" — rep. St. Szwarc-Bronikowskiego („Przez antypody") cz. 1. 17.10 „Rewia Polskich Nagrań". 18.15 „Tele-Echo". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Kabaret „Część artystyczna". 21.15 „Pół żartem, pół serio" — film fab. USA. 23.10 Wiadomości sportowe.

Sobota, 27.XII.

9.00 „Teleferie". 10.30 „Kapelusz Pana Anatola" — film fab. pol. 11.55 Przerwa. 15.55 Program dnia. 16.00 Program tygodnia. 16.40 Dziennik. 16.50 Teatr Młodego Widza: A. Korta i T. Nowak — „Gniewko, syn rybaka" cz. I pt. „Zdrada". 17.50 „Spotkania z przyrodą". 18.15 „Pegaz". 18.50 „W chmurach i piórach" — rep. St. Szwarc-Bronikowskiego („Przez antypody") cz. II. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 „Wieczór w Olimpii" — film rozr. franc. 21.35 „Nocne sam na sam" — film fab. czechosł. 23.00 „Śpiewa Dempsey Knight — piosenkarz australijski" — film.

Piątek, 19 grudnia

14.55 Program dnia. 15.00 Nowiny. 15.15 Film-balet. 15.35 „Panorama nowin". 15.45 „Na przodujących budowach pięciolatki". 16.15 „W. Lenin". Kronika życia i działalności". 18.00 „Sztafeta nowin". 18.30 TV barwna. 20.30 Zasłużona artystka BSRR A. Rynkowicz. 21.30 Nowiny.

Sobota, 20 grudnia

8.30 Ludowy artysta ZSRR A. Wasadze. 9.30 „Szkatułka muzyczna". 9.55 Przegląd międzynarodowy. 10.15 Koncert Omskiego rosyjskiego ludowego chóru. 11.00 Uniwersytet ludowy. 11.45 Nowiny. 11.50 Uniwersytet ludowy. 12.30 TV teatr dla dzieci. 13.30 Zasłużony artysta BSRR A. Kalcaty. 14.15 Film animowany dla dzieci. 14.30 „Świat socjalizmu". 15.00 Nowiny. 15.15 „Współpraca". Reportaż. 16.00 TV barwna. 19.00 „Włodarze bez masek". „Najbogatszy człowiek świata". 19.30 „Pomyłka H. Balzaka" Film fab. 21.05 Koncert z Wilna. 21.35 Nowiny.

Niedziela, 21 grudnia

8.00 „Kiosk muzyczny". 8.30 Turniej dla uczniów. 9.30 Koncert symfoniczny. 10.20 „Ludzie gwardii Leninowskiej". 11.00 Dla uczniów". 12.00 „Nauka — produkcji". 12.30 „Godzina wiejska". 13.30 Dla żołnierzy. 14.00 TV barwna. 16.00 Klub Filmowy. 17.00 Dla dzieci. 17.30 Koncert. 18.00 A. Puszkin. „Dama pikowa". Spektakl TV. 19.30 „Siedem dni". 20.15 „Halo szukamy talenty". 21.15 „Tydzień sportowy". 21.30 Nowiny.

Хвалім

Клуб Крэйзы

Добра працуе культурна-асветны клуб у Мілейчыцах, кіраўніком якога з'яўляецца Сяргей Крэйза, мясцовы беларускі актывіст. З прыходам сябры Крэйзы нарэшце навялі тут лад, пачалася праца над стварэннем атмасферы культурных адносін у асяроддзі занудджанай бяздзейнасцю моладзі. Шырыцца аматарскі рух.

Адзначаючы гэты факт культурнага ажыўлення ў Мілейчыцах, хочам дадаць, што ў разгар культурна-асветнага сезона пацікавімся бліжэй мілейчыцкім жыццём і напішам больш шырока аб яго ўдачах і праблемах. (ся)

У сваіх вандраваннях па вясковых школах давялося мне пачуць наракані на недахоп беларускіх кніжак у гайнаўскай кнігарні.

— У Бельску беларускіх кніжак многа, — гаварылі мне, — а ў нас зусім няма.

Не адкладаючы, я адразу наведала абедзве кнігарні, каб даведацца, у чым справа.

Кіраўнік бельскай кнігарні імпартаваных выдавецтваў (так называецца кнігарня заграпічных кніжак) Анатоль Пасынюк паказаў мне вялікі рад полак з беларускімі кніжкамі.

— Тут і для дзяцей і для дарослых, — сказаў ён. — Апрача звычайнага продажу, высылаем кніжкі поштай на кожную просьбу. Да нас прысылаюць заяўкі на кніжкі нават з іншых ваяводстваў.

Бельская кнігарня атрымлівае кніжкі непасрэдна з Варшавы. Яна не звязана з Беластоцкім домам кніжкі, а кіраўнік кнігарні сам непасрэдна высылае адпаведныя заказы на кніжкі ў варшаўскі цэнтр распаўсюджвання.

Гайнаўская ж кнігарня — гэта адзіны дом кніжкі ў Гайнаўцы, і зразумела, што абсалютную большасць складаюць тут польскія выдавецтвы.

Аднак ёсць тут і беларускія кніжкі. Як паінфармаваў мяне кіраўнік гайнаўскай кнігарні, у іх ёсць каля 25 загалоўкаў беларускіх дзіцячых кніжак. Вось хоць бы некалькі з іх для прыкладу: некалькі падборак беларускіх казак, вершаваныя казкі Уладзіміра Дубоўкі і Васіля Віткі, п'есы для школьнай самадзейнасці, «Палескія рабінзоны» Янкі Маўра, «Зорны камень» Ул. Шыцікa, зборнік дзіцячай творчасці «Вачамі дзяцей», «Літаратурныя віктарыны» Т. Звяровіча і М. Гелера і іншыя.

Для настаўнікаў асабліва прыдатныя былі б «Зборнік дыктовак для 1—4 класаў» і «Зборнік дыктовак для 5—8 класаў».

Амаль няма тут беларускіх кніжак для дарослага чытача. Але, як сказаў кіраўнік, гэта таму, што мала на іх бывае ахвотных. Часам беларускія кніжкі ляжаць на полках вельмі доўга. Ці сапраўды няма на іх ахвотных? А калі так, дык слаба яшчэ ў нас прапагандуюць беларускую літаратуру гурткі БГКТ. Ці зацікавіліся яны, колькі беларускіх кніжак ёсць у грамадскіх бібліятэках?

Кожная кнігарня мае магчымасць сама заказваць для сваіх кліентаў кніжкі. І калі мы будзем часцей наведвацца ў кнігарню па беларускія кніжкі, мы іх атрымаем.

Што датычыць падручніка беларускай мовы для 4 класа, якога не могуць дачакацца і бацькі і дзеці, дык нам ужо паведамілі, што пару дзён таму назад ён паявіўся ў продажы ў кнігарнях. Затрымка аказалася па нейкіх тэхнічных прычынах, бо аўтары аддалі падручнікі ў друк яшчэ перад вераснем мінулага года, і падручнік гэты ў мінулым годзе друкаваўся па частках у «Зорцы».

Спадзяемся, што другое паўгоддзе чатырохкласнікі пачнуць з новымі падручнікамі. (яч)

КАНФЕРЭНЦЫЙНЫЯ РЭФЛЕКСІІ

Давялося мне пабываць на некалькіх метадычных канферэнцыях настаўнікаў беларускай мовы. Сур'ёзна і сумленна падрыхтаванымі, паводле маіх назіранняў, бываюць канферэнцыі ў Беластоцкім павеце. Магчыма, што і ў іншых паветах не менш сумленна рыхтуюцца гэтыя ж канферэнцыі, але, на жаль, аб гэтых канферэнцыях мне не было вядома.

Канферэнцыі ў Беластоцкім павеце і іх тэматыка — глыбока прадуманы, калектыўна пракансультаваны. У мінулым годзе мы паказвалі на старонках «Нівы» канферэнцыю, прысвечаную фарміраванню патрыятычных пачуццяў у дзяцей беларускай меншасці, пражываючай у Польшчы. Зразумела, што тэма вельмі складаная і не пад сілу вырашыць яе самім настаўнікам. Але сама фармуліроўка настолькі актуальнай і не парушанай дагэтуль тэмы сведчыць аб сур'ёзным падыходзе да справы кіраўніка метадычнай секцыі.

У гэтым годзе зноў давялося мне быць на метадычнай канферэнцыі настаўнікаў беларускай мовы ў Гарадку. Справаздачу з урока мы ўжо перадалі. На канферэнцыі была пастаўлена актуальная праблема — навуковыя дапаможнікі.

— Што мог вынесці з гэтай канферэнцыі настаўнік мовы? — задаў я сабе пытанне, ацэньваючы канферэнцыю з перспектывы часу. Па-мойму, многа. На канферэнцыі ў Гарадку настаўнікі пазнаёміліся, як можна выкарыстаць магнетафон на ўроках беларускай мовы, як можна самаму зрабіць табліцы да навучання мовы, як можна выкарыстоўваць насценгазету і карціны. Усё гэта дэманстравалася не як арганізаваны паказ, але ў часе ўрока, з нармальнай тэмай і мэтамі. Усё гэта было падсумавана тэарэтычна ў дакладзе на тэму навуковых дапаможнікаў, які зрабіў кіраўнік секцыі бел мовы на Беластоцкі павет Сцяпан Копа.

У вядзенні ўрока спадабалася мне і тое, што настаўніца не трымалася рэжыму часу 45 мінут і прадоўжыла ўрок. Гэта было, па-мойму, зусім нармальным, паколькі хадзіла аб тое, каб паказаць як найбольшую колькасць выкарыстоўваемых навуковых дапаможнікаў на ўроку. Здаецца, што асветныя ўлады павінны даваць афіцыяльны дазвол на такія прадоўжаныя паказовыя ўрокі на метадычных канферэнцыях. Новым і вельмі важным для гарадоцкай канферэнцыі быў той факт, што выкарыстанне навуковых дапаможнікаў было паказана на паўторным уроку і то ўроку граматыкі. Настаўнікі павінны былі вынесці з гэтай канферэнцыі, што на ўроках граматыкі таксама можна і трэба выкарыстоўваць глыбока ідэйны змест (у даным выпадку аб Леніне), а не толькі пра вясну, зіму ці восень, як гэта найчасцей здараецца на ўроках граматыкі.

Часта чуюцца галасы нашых асветных дзеячоў, быццам бы выратаваць у забеспячэнні прадмета беларускай мовы навуковымі дапаможнікамі можа толькі БССР. Дайшло да майго ведама,

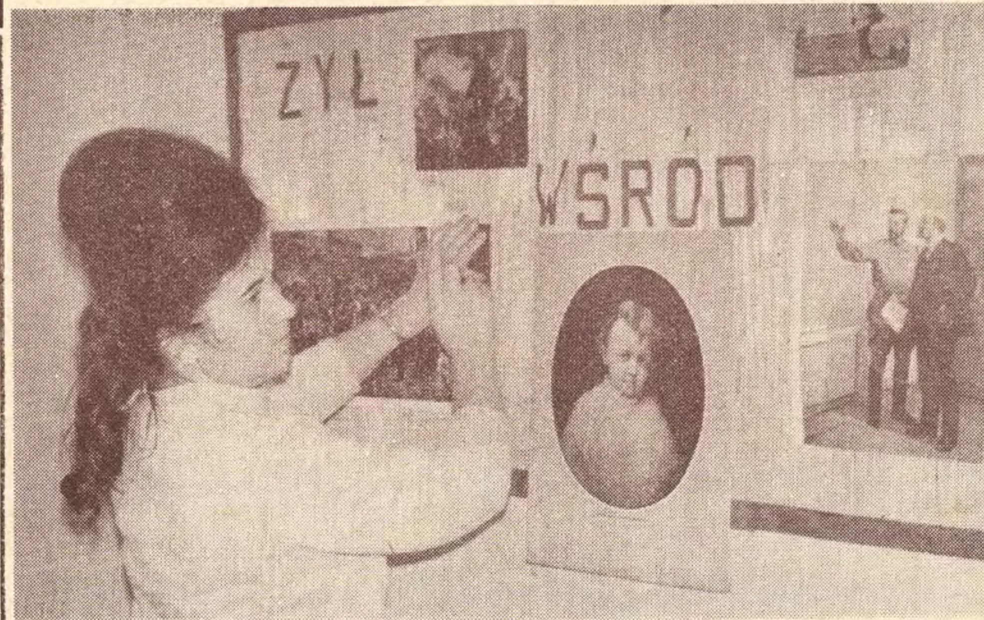

Падінспектар Крэнтоўскі прыслухоўваецца дыскусіі.

што беларускае таварыства выступіла ўжо з адпаведнымі прапановамі да Міністэрства, рыхтуецца адпаведная дэлегацыя спецыялістаў. Гэтаму я не супрочу. Але назіраючы канферэнцыі і працу настаўнікаў некаторых школ, прыходжу да вываду, што асветныя ўлады нічога не зрабілі, каб заахвоціць **нашых настаўнікаў у Польшчы** да стварання, або праектавання навуковых дапаможнікаў для выкладання беларускай мовы. А некаторыя ж з іх маюць прыгожыя дасягненні. Разумею, што справа цяжкая, напрыклад, з пласцінкамі, на якіх запісаны былі б творы беларускіх класікаў; магчыма, што не лёгка іх атрымаць і на Беларусі. Але, па-мойму, і на гэта ёсць выхад. Можна і трэба выкарыстаць існуючыя ў школах магнетафоны, запісаўшы перад гэтым магчыма добра літаратурныя творы. Падобным спосабам можна вырашыць справу навучання беларускіх песень. Зразумела, што гэта толькі некаторыя прапановы. Выкананне іх магло б парадзіць новыя ініцыятывы і думкі. Гэтым, тут у нас, а не выездамі, павінны заняцца ўлады і дзеячы асветы. Імпарт дапаможнікаў з БССР павінен нам быць толькі дапаможнікам, а не галоўным вырашэннем гэтай праблемы.

А. К.

фота аўтара

Настаўніца Н. Бараноўская ля насценгазеты.

СУСТРЭЧЫ З АЎТАРАМ «ЗАГОНАЎ»

Кніжка прозы Сакрата Яновіча — «Загоны» — карыстаецца зацікаўленнем у асяроддзі моладзі і дарослых.

Аўтар «Загонаў» у апошні час наведаў шэраг мясцовасцей і школ. У час наведання школы ў Гацьках С. Яновіч падпісаў пятнаццаць экземпляраў сваёй кніжкі зацікаўленым яго творчасцю вучням. У школе ў Аўгустове каля Бельска наш празаік пазнаёміў прысутных з некаторымі справамі свайго жыцця, якія ўплылі на напісанне тых ці іншых твораў, што складаюць зборнік «Загоны».

С. Яновіч наведаў таксама школы і клубы ў Сямяціцкім павеце. Сустрэўся з удзельнікамі павятовага конкурсу, прысвечанага гісторыі Беларусі, які адбыўся ў Клюковічах. Затым быў запрошаны ў суседнюю вёску Вілінава, дзе ў сардэчным настроі адбылася сустрэча ў будынку мясцовай школы. Падобная сустрэча адбылася ў культурна-асветным клубе ў Мілейчыцах.

С. Яновіч сустрэўся са сваімі чытачамі ў сядзібе Аддзела БГКТ у Варшаве. (вр)

Лужыцкі класік

Шэсцьдзесят гадоў таму назад памёр **Якуб Барт-Цішынскі**, класік літаратуры самага малога славянскага народа, стотысячных лужычан, якія пражываюць на паўднёва-ўсходняй тэрыторыі Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Упершыню за тысячагадовую гісторыю лужычан створаны ім усе ўмовы для нацыянальнага развіцця. На іх мове выдаюцца кніжкі літаратурнага, навуковага, палітычнага характару, а таксама створаны ўсе ўстановы, неабходныя ў гарманійным развіцці нацыі.

Друкуем верш Якуба Барт-Цішынскага ў перакладзе на беларускую мову А. Зарыцкага са зборніка «Там, дзе Шпрэвя шуміць» (паэзія лужыцкіх сербаў), выдавецтва «Беларусь».

СЕРБСКАЯ МОВА

Хай наш народ малы, ды наша слова
Вялікі скарб. Узброены мы слаба,
А мова — меч, чый звон заўжды прываба.

Прыніжан люд, ды з крыллем наша мова.

Народ мой бедны, у мове ж скарб захован.
Свая — дзяўчо, чужая ж мова — баба,
Што на яе рыззё ўздзяе, нахаба,
На стройны стан красуні чарнабрывай.

У нашай роднай мове столькі гарту,
Што хоць вастры на ёй клінок сталёвы.
І плодная яна і славы варта.

Яна, як казка ў прамяністым ззянні,
Заранка, што з нябёс бліскоча ўранні,
Нібыта дыяменты яе словы.

БАЛАГАН НА ПРЫКЛАДЗЕ КРЫНАК

Будаванне крынкаўскай гарбарні, дакладней кажучы, яе разбудаванне, з'яўляецца зараз бадай найбольш паважнай інвестыцыяй на ўсходняй частцы Беластоцкага ваяводства. Давайце прыгледзімся, як выглядае рэалізацыя гэтай інвестыцыі. Не будзем выдумоўваць, возьмем цытаты з дакументаў і пару слоў тлумачэнняў іх.

Інж. Станіслаў Гамулінскі, прадстаўнік генеральнага выканаўства Беластоцкага прадпрыемства будаўніцтва лёгкай прамысловасці: «Рэалізацыя будаўніча-мантажных работ на некаторых аб'ектах з'яўляецца запозненай прынамсі на год часу».

Гутарка аб разбудаванні гарбарні ў Крынках.

Збігнеў Бялінскі з рамонтна-мантажнай фірмы ў Лодзі: «Нягледзячы на праведзеныя размовы і перапіску надалей няма поўнай дакументацыі падвеснага транспарту».

Але Бялінскаму не надта ўдалося скінуць віну на іншую фірму, бо зараз атрымаў рэпліку, скрупулёзна запісаную у пратаколе нарады. «Такая поўная дакументацыя ёсць, але знаходзіцца яна ў розных месцах. Трэба яе толькі ўкамплектаваць», — гаварыў Бялінскаму і іншым дакладны прадстаўнік праектнага бюро скуранай прамысловасці.

Эдвард Дылеўскі з той жа фірмы ў Лодзі гаварыў урэшце, шчыра і доўга, аб тым, што ў 1970 годзе немагчыма выканаць план разбудавання гарбарні, бо не запэўнена так званага фронту работ.

Усе падсумавалі ўсё тым, што разбудаванне гарбарні будзе закончана не ў 1970 годзе, як планавалася, але летам 1971 года. І будзе каштаваць дадатковыя мільёны мо' і дзесяткі мільёнаў. Хтосьці дадаў пажартам, што разбудаванне гарбарні закончаць раней, чым у 1971 годзе, значыць, датэрмінова. І, значыць, хтосьці дастане добрыя тысячы прэмій за датэрміновае выкананне інвестыцыі...

Паміж выканаўцам і інвестарам агонь з вадою: выканаўцы залежыць на тым, каб план інвестыцыі меў як найбольш год, а інвестару — якраз наадварот. І, хто каго абхітрыць, той мае прэміі і медалі. Інакш гэтага зразумець нельга. Напрыклад, хіба ад дзесяці год знаходзіцца ва ўрадавай нават пастанове справа пабудавання чышчальні сцёкаў пры той жа гарбарні. Урэшце, узялася за гэту пабудову беластоцкая «Гідрабудова 8», якая абавязалася закончыць усё да 31 ліпеня 1971 года.

Я, аднак, наслухаўшыся апраўданняў і начытаўшыся дакументаў, не даў бы рукі адсекчы за тое, што «Гідрабудова 8» стрымае сваё слова гонару.

Часамі дзіва бярэ, што ў нас яшчэ будуецца, у нас яшчэ не разбегласа ўсё хто-куды...

(ся)

Пачатак на стар. 1

збірання. Яе выхаваўчае значэнне заключаецца ў тым, што моладзь, прымаючая ўдзел у акцыі, непасрэдна набліжаецца да ўдзельнікаў розных падзей нашай ваеннай гісторыі. Моладзь знаёмілася з іх укладам у барацьбу за незалежнасць Польшчы, пашырала веды аб цяжкіх гадах барацьбы з гітлераўскім акупантам. Зразумела, вельмі істотным стаў і той факт, што дзякуючы гарцэрам зборы музея Войска Польскага ў Беластоку павялічыліся на 125 экспанатаў. На гэтым не канец. Арганізатары мяркуюць працягваць гэтую акцыю.

Багатыямі аказваюцца далейшыя намеры ў галіне ваеннай гісторыі Беластоцкай зямлі. Музей разлічвае на далейшую грамадскую дапамогу пры зборы матэрыялаў. Апрача таго — уж вядома, што музей Войска Польскага ў Варшаве перадасць беластоцкаму музею каля 900 экспанатаў. Будзе апрацаваны і выдадзены інфарматар музея мартыралогіі ў Бельску Падляшскім. Запланавана таксама стварэнне ў Беластоку плошчы і магілы Невядомага Салдата. Трывалым памятнікам узброенага чыну Беласточчыны будзе пабудова новага памяшкання музея Войска Польскага ў Беластоку.

Зразумела, гэта толькі гігантычныя скарачэнні дзейнасці і намераў з галіны ваеннай гісторыі на Беласточчыне. Можна сказаць, што праца ў гэтым напрамку вельмі добра запачаткавана, але трэба памятаць, што абсалютна не закончана. Асабліва звяртаем на гэта ўвагу асветных улад якія, як дагэтуль, не прывязвалі да акцыі большай увагі. Думаем, што звернуць на гэтую акцыю большую ўвагу настаўнікі і кіраўніцтва пачатковых школ. У нашых вёсках можна знайсці яшчэ не адну карту ваеннай дзейнасці, дагэтуль не вядомай гісторыі.

А. К.

Выстаўка экспанатаў гарцэрскай акцыі «Слядамі нашых бацькоў» у часе ўрачыстасці іх перадказання музею ў клубе МПіК.

Фота ЦАФ — Сянько

Пачатак на стар. 1

бывае пасіўным кансументам, чым актыўным дзеячом. «Прыйсці то прыдзе нават і замужняя, але нежанеціка сядзіць... Што яна будзе са сваім гуляць? Ужо няма тае рызыкі... А жанаты?.. Таксама ўжо не тое, бо і жонка прыдзе, забярэ і сварыцца»...

Таму ў Старым Беразове ў наступленні моладзь. Яна — ініцыятар усяго, што тут робіцца, яна правадыр. Трэба аднак сказаць па праўдзе, што ўсе арганізацыі і ўсе людзі ў Старым Беразове сустракаюцца на вымытай да жоўтасці Надзяй Трашчотка падлозе свайго клуба. Усе ніткі росту і перажыванняў вядуць сюды. Тут на гэтым нейтральным, а ў адчуванні стараберазоўцаў супольным, грунце кшталтуецца новае аблічча вёскі і новая псіхалогія людзей нашых часоў.

Стараберазоўскі клуб у гэтым годзе заняў у ваяводскім спаборніцтве II месца. А Надзя ўсміхаецца і тлумачыць, што ў гэтым годзе стараберазоўскі клуб не працаваў горш, а лепш. А другое месца толькі таму, што не было ў гэтым годзе падзелу на катэгорыі (у мінулым — падзел такі быў і стараберазоўскі клуб заняў I месца ў трэцяй катэгорыі, г. зн. мясцовасцей без сядзіб ГРН). Выходзіць, што сёлеташняе другое месца сапраўды вышэйшае, чым мінулагоднае першае.

Хроніка стараберазоўскага клуба вядзецца з любоўю. Рабіла гэта ў асноўным Люба Кубайчык — адказная за не за загаду рады клуба. Розныя характары пісьма ў хроніцы сведчаць аднак, што часта заносяць у яе свае запісы і іншыя. Доступ да хронікі мае кожны і слова кожнага цэніцца. На палях хронікі пад'ўстае нібы другая хроніка, больш калярованая, больш спантанічная. Тут частыя малюнкі, пераважна кветак: васількі сінявокія, гордыя розы, або румянкі скромныя. Але вось хтосьці упэўненай рукой кінуў рысы грудзястай дзяўчыны з жарам у вачах. А вось ілюстрацыя мужчынскай сілы, поўна да сустрэчы з мясцовым сілачом. А вось хтосьці, нібы на бягу, чыркнуў: «кожны вечар у клубе поўна людзей».

Падаю пару свабодна схваченых запісаў са стараберазоўскай хронікі.

Пад датай 8.04.68 г. (гэта пачатак дзейнасці клуба) — размова «Як добрыя і карысныя рэчы рабіць не толькі ў клубе, але і ва ўсёй вёсцы. Праграма — лозунг на ўвесь год: зрабі штосьць сабе, сваёй вёсцы, сваёй краіне! Так у ёй будзеш жыць, якой яна будзе!»

15.04.68 г. — інфармацыя аб уручэнні членскіх білетаў членам гуртка БГКТ. Білеты ўручыў старшыня гуртка БГКТ Рыгор Асіпюк.

21.08.68 г. — запіс пра гарачыя спрэчкі паміж старэйшымі вёскі і моладдзю.

25.08.68. — сустрэча з дзеячом «Грамады» Рыгорам Яноўскім.

20.12.68. — вялікая гутарка на тэму «Вёска змянілася». «Сёння мы паказалі даўнюю вёску (якой маладыя не ведаюць), параўналі з сённяшняй — пры-гожай і адбудаванай, культурнай, якая мала адрозніваецца ад горада. Мы выкарысталі апаваданні бацькоў і дзядоў, а таксама гістарычныя крыніцы. Вечар гэты вялі Павел Трашчотка і Мікалай Яноўскі».

28.12.68. — гутарка на тэму: «Партыя — кіраўнічая сіла народа».

9.01.69. — «У гэты дзень ЗМВ-оўская моладзь з Чыжоў прыехала да нас кулікам. Мы арганізавалі супольны вечар. На гармоніку граў Шымон Карнілюк. Быў конкурс на найлепшую танцавальную пару. Першае месца заняла Валя Кубайчык і калега з Чыжоў».

20.04.69. — сход вёскі на тэму: «Адносіны прадаўшчыц да людзей, чысціня ў крамах».

21.04.69 — згадуй-згадуля пра Леніна. Першае месца заняў Аляксандр Несцярук.

6.09.69. — сход усяе стараберазоўскае моладзі і размова аб розных справах гэтай моладзі і далейшым развіцці культурнага жыцця ў вёсцы.

Так вядзецца, чынна і няспынна, хроніка новай гісторыі вёскі Старое Беразова.

Вера Леўчук

«НА АНДРЭЯ» Ў ВОЙШКАХ

Гарцэры Войшкаўскай школы надта ўдана наладзілі звычаёвую гульню «На Андрэя». Гэта гульня была некалі вельмі папулярнай у беларускіх вёсках: вечарыны забаўнай варажбы.

Арганізацыйныя нормы гарцэры вычыталі з часопісаў і газет. Хочацца заўважыць, што арганізацыя такіх вечарын была б болей арыгінальнай калі б гарцэры адшукалі з забыцця мясцовыя звычаі «На Андрэя». Гэта мела б капітальнае значэнне ў сэнсе зацікаўлення культурай і гісторыяй сваёй ваколіцы.

(ся)

БЕЛАРУСКАЕ ШКОЛЬНІЦТВА НА БЕЛЬШЧЫНЕ

У Бельскім павеце, паводле афіцыйных даных, існуе 15 пачатковых школ з беларускай мовай навучання, 30 пачатковых школ з беларускай мовай як прадмет, адзін агульнаадукацыйны ліцэй з беларускай мовай навучання і апошнія класы педагагічнага ліцэя з паралельнымі беларускімі класамі (педагагічная ліцэй ужо некалькі год таму назад згодна з загадам Міністэрства асветы ліквідуецца і таму не праводзіцца там наборы).

У гэтай публікацыі мы зоймемся толькі пачатковымі школамі, у якіх выкладаецца беларуская мова. Налічваецца іх разам 45. Школы абавязак рэалізуе ў іх 4078 дзяцей, а вывучае родную, беларускую мову 3458 школьнікаў. Гэты лік складае 28% усіх школьнікаў павета (усіх дзяцей у пачатковых школах павета налічваецца 12244).

Структура беларускага пачатковага школьніцтва выглядае наступна: чатырохкласных школ з адным настаўнікам ёсць 13, а вучыцца ў іх беларускай мове 290 вучняў. Васьмікласных школ налічваецца 32. Складаюць яны 45% агульнай колькасці васьмікласных школ павета.

У бягучым 1969/70 навучальным годзе 25 школ мае уласныя будынкі, 13 школ праце ва ўласных і наянятых памяшканнях, а 7 выключна ў нанятых сялянскіх хатах. У найцяжэйшым становішчы знаходзяцца школы у Сабятне, Рэдутах, Дубяжыне і Снежках. І таму тут неабходна як найхутчэй будаваць школы.

Каб добра функцыянавалі школы, павінны яны быць належна забяспечаны прыладамі і дапаможнікамі. Павінны мець прадметныя майстэрні або класапрацоўні да практычна-тэхнічных заняткаў і да ўрокаў па фізіцы і хіміі. Гэтая справа ў беларускім школьніцтве выглядае наогул нядрэнна.

Фізіка-хімічных майстэрняў ёсць 3, а класа-майстэрняў — 26, майстэрняў да прац практычна-тэхнічных — 13, а класа-майстэрняў — 15. З кожным годам у гэтай галіне наступае паправа. Шмат закупліваецца навуковых дапаможнікаў. На іх было выдадзена ў 1968/69 навучальным годзе з фонда Аддзела асветы 260 тыс. зл., а ў бягучым годзе гэта сума павялічылася яшчэ на 60 тыс. зл.

Не нягледзяцца арганізаванне прадметных класаў па беларускай мове. Нягледзячы на гэта, школы ў асноўным забяспечаны дапаможнікамі, якія дазваляюць поўнасцю рэалізаваць праграму па беларускай мове. Настаўнікі дастасоўваюць паасобныя аўдыёвізуальныя матэрыялы, выкарыстоўваючы да гэтага пласцінкі з польскай і рускай мовы. Значна горш з матэрыяламі аб Беларусі. Няма герба і сцяга Беларусі, няма партрэтаў пісьменнікаў, няма пласцінак з найграннымі творамі таленавітых пісьменнікаў, няма пласцінак з беларускімі народнымі песнямі.

Затое школы добра забяспечаны магнетафонамі, грамафонамі, тэлевізарамі і фільмовымі апаратамі. На 32 васьмікласныя пачатковыя школы — магнетафоны маюць 26 школ, тэлевізары — 28 школ, фільмовыя апараты — 15 школ.

Важную ролю ў школе выконвае бібліятэка. Аналіз школьных бібліятэк выказаў, што беларускіх кніжак, неабходных да рэалізацыі праграмы выкладання беларускай мовы, вельмі мала. Бібліятэчныя шафы запоўнены кніжкамі, не прадбачанымі праграмай, і таму яны мала выкарыстоўваюцца вучнямі. Забяспячэнне школ дзіцячымі часопісамі добрае. Калі гаварыць аб забяспячэнні школ падручнікамі, дык па-за недахопамі для класаў II і IV, яно таксама добрае. Тыраж тыцяных для II класа вычарпаны, а для IV класа яны не выйшлі яшчэ з друку.

У беларускім школьніцтве ў Бельскім павеце працуе на поўных штатах 205 настаўнікаў. З іх беларускую філалогію закончыла 29 асоб, фізіку — 16, матэматыку — 26, польскую мову — 18, напрамак практычна-тэхнічны — 20, іншых напрамкаў — 45 і па педагагічным ліцэі працуе 51 чалавек.

Кадравая сітуацыя ў беларускіх школах даволі добрая, бо на агульны лік настаўнікаў мае дадатковыя кваліфікацыі 77%. Кожны год выкладчыкі беларускай мовы ў ліку 6 чалавек выязджаюць у Мінск на курсы па беларускай мове. З узроўнем навучання справе тут па-рознаму, у залежнасці ад школы. Пераводы ў наступныя класы ў навучальным годзе 1968/69 у павеце склалі 90,4%. Беларуская школы ў большасці выпадкаў знаходзяцца вышэй гэтага паказальніка. З васьмікласных школ у навучальным годзе 1968/69 на пахвалу заслугоўваюць школы ў Дзяніскох, Гацьках, Плёсках. Там пераходнасць у наступны клас была 100%, у Плюціках — 98%, у Войшках — 97,8%, у Пасынках — 98,1%. 12 васьмікласных школ у мінулым годзе дасягнулі паказчык перавода ў наступныя класы — 95%, а 23 школы — вышэйшы ад сярэдняй павятовай. Ніжэй павятовага паказчыка знаходзяцца такія школы, як у Малешах — 90,4%, у Пашкоўшчыне — 89,3%, у Рэдутах — 85,92%, у Райску — 89%, у Галадах — 89,8%.

У многіх школах узрасла таксама спраўнасць навучання (гэта значыць, кожнагадовы перавод вучняў у наступны клас на працягу 8 класаў). У 1968 годзе для ўраджэнцаў з 1953 года ў павеце пераход у наступныя класы складаў 75,4%. У такіх школах, як Дзяніскі і Кожына, спраўнасць ураджэнцаў з 1954 года была 100%. Школа ў Катлах дасягнула 98,2%, у Нурцы — 82,4%,

Kontrasty

Прапануем вам зацікавіцца снежаньскім нумарам беластоцкага грамадска-культурнага месячніка «Кантрасты», які яшчэ можна купіць у кіёсках. Ужо на першай старонцы прыкоўваюць нашу ўвагу нейкія дзіўныя птушкі. Гэта жыхары Белавежскай пушчы. Пазнаёміцца з імі можна ў белавежскім прыродазнаўчым музеі, артыкул пра які змяшчаюць «Кантрасты».

Сучасны статыстычны беластачанін — які ён? Пра гэта расказвае Тамара Елісеева. Аказваецца, што цяперашні жыхар Беласточчыны (мужчына) мае 173,1 см росту, важыць 68,8 кг, жанчына — 159,4 см, вага — 56,5 кг

Варта ўважна прачытаць артыкул В. Манкевіча «Вы памыляецеся, генерал!» Аўтар на аснове архіўных матэрыялаў выкрывае гітлераўскага генерала Гудэрыяна адносна «рыцарскай» паставы Вермахта, асабліва ў час ваенных дзеянняў на Беласточчыне.

На старонках «Кантрастаў» працягваецца дыскусія аб беластоцкім літаратурным асяроддзі. Дык варта пазнаёміцца з адным з лепшых прадстаўнікоў гэтага асяроддзя, з паэтам Веславам Казанэцкім, які расказвае пра асноўныя прынцыпы сваёй творчасці. Адначасова «Кантрасты» друкуюць яго вершы. Яны цікавыя па зместу і па мастацкаму афармленню. У гэтым жа нумары знойдзем вершы Б. Плютовіча, які друкаваўся і ў «Ніве», а таксама верш маладой пачынаючай паэтэсы з Гайнаўкі — Галіны Кабац. Яе верш «Ваенка», пабудаваны на матывах вядомай песні, гучыць вельмі прыемна. Затым «Кантрасты» змяшчаюць шмат этнаграфічных матэрыялаў з наваколля Цеханоўца, рэпартаж пра беластоцкія ветракі і пра мінулае Тыкоціна, ды і іншыя матэрыялы. (вр)

ЧАМУ РАЗВАЛЬВАЮЦЦА МАСТАЦКІЯ ГУРТКІ?

Кажуць, таму што гэта натуральнае: родзяцца і гінуць. Як усё ў жыцці. Гаворачы так, напэўна, маем шмат рацыі, але недаацэньваем другой прычыны, надта істотнай: амбіцыянальнасці. Прытык такі кірую, перад усім, у адрас арганізатараў, актывістаў, якім павінна залежаць не на смерці амбіцый у гуртках мастацкай самадзейнасці, але якраз наадварот! Дзе няма амбіцый, там няма і гуртка.

Надта ж часта можна пачуць у некалі добрых, а цяпер мёртвых мастацкіх гуртках такія словы: зрабілі мы многа, прайгралі на сваёй сцэне ўсе «суды», «мікітавы лапці», «прымакі», «пярэстыя красулі», браліся за навейшыя рэчы, якія добра ўдаваліся; аб'ездзілі паўпавета са сваімі «прадстаўленнямі», хвалілі нас направа ды налева. А ў час павятовых аглядаў казалі нам так:

— Вы маеце другое месца, бо трэба падтрымаць на духу той-а-той гурток, які першы раз выступіў...

Або:

— Ведаеце што: ігра ваша добрая, усё добрае. Вы ўжо старэйшы калектыў і зразумееце, што трэба падтрымаць калектыў з той-а-той вёскі, якому мусова даць першае месца. Бо той-а-той калектыў якраз у гэтым годзе пабудаваў грамадскім чынам святліцу, хаця іх аматарская ігра слабая...

Кіраўнікі добрых гурткоў выслухоўвалі такія просьбы, ішлі «на руку» палітыцы арганізатараў аглядаў. Аднак сярод самых самадзейнікаў добрых калектываў заставалася соль на сэрцы, пачуццё крыўды, — зрэшты, цалкам слушнае.

Уся справа ў тым, каб мастацкія імпрэзы, дзе канкуруе сцэнічнае майстэрства, не ператвараць у імпрэзы-ўзнагароды за нешта іншае. Напрыклад, за будаванне святліцы. Рэч пахвальная, але за святліцу можна ўзнагародзіць гурток той іначай, а не коштам іншых гурткоў.

Гэту перасцярогу кіруем перш за ўсё ў адрас беларускага актыву. (ся)

Пра ўгнаенні і іншыя справы

Загадчык пачатковай школы ў Малінніках, Сцяпан Бурыла, належыць да шанаваных і вопытных настаўнікаў. Апрача педагагічнай, выхаваўчай працы вядзе пастаянную, шырокую, шматбаковую дзейнасць у асяроддзі. Ужо шмат гадоў з'яўляецца ён сакратаром грамадскага камітэта партыі ў Грыгораўцах. Грыгораўцы — гэта сядзіба ГРН, да якой належыць вёска Маліннікі. У сакратара грамадскага камітэта многа спраў. Можна смела сказаць, што ў яго на галаве найважнейшыя справы ўсяе вёскі. Найважнейшай з'яўляецца зараз справа ўгнаенняў.

Сябра Бурыла выцягвае з шуфляды жмут папераў і падае дадзеныя: у вёсцы Дыдулі планавалася купіць 7,3 тон угнаенняў, купілі — 9,3 тон; у вёсцы Чэхі Забалотныя планавалася 7 тон, купілі — 7,20, у вёсцы Алекшы планавалася 3,6, купілі — 7,20. Словам, план пакупкі ўгнаенняў у многіх вёсках Грыгораўскай ГРН — перавыкананы. Ёсць аднак і такія вёскі, у якіх план пакупкі ўгнаенняў не выкананы. Гэта перш за ўсё самі Маліннікі. Сябра Бурыла тлумачыць гэта шматлікімі аб'ектыўнымі прычынамі. У Малінніках у гэтым годзе праводзілася камасацыя зямлі. Сяляне былі надта моцна заняты праблемамі камасацыі і таму не маглі выкупіць усяе прыдзеленай ім долі ўгнаенняў. Затым у грамадзе ёсць шмат сялян, гаспадаркі якіх зусім занядбаныя. Сяляне гэтыя не гаспадараць па-гаспадарску, не выкупляюць угнаенняў і не вывязваюцца з аніякіх сваіх абавязкаў. Агульна беручы, у ГРН Грыгораўцы на агульную колькасць 830 гаспадароў аж 113 гаспадароў увогуле ўгнаенняў не купляе. Іх долю купляюць сяляне, якія вядуць гаспадарку на належным узроўні.

— Як рэагуе большасць сялян на абавязак пакупкі ўгнаенняў? — пытаю сябру Бурылу.

— Тыя, хто добра гаспадарыць, — адказвае сябра Бурыла, — кажуць, што ім тут нічога новага. Яны і раней высявалі на сваіх палях не менш угнаенняў, чымсьці цяпер. А тых, што ўгнаенняў не купляюць — прымусіць да гэтага надта цяжка, бо гаспадаркі іх найчасцей надта занядбаныя.

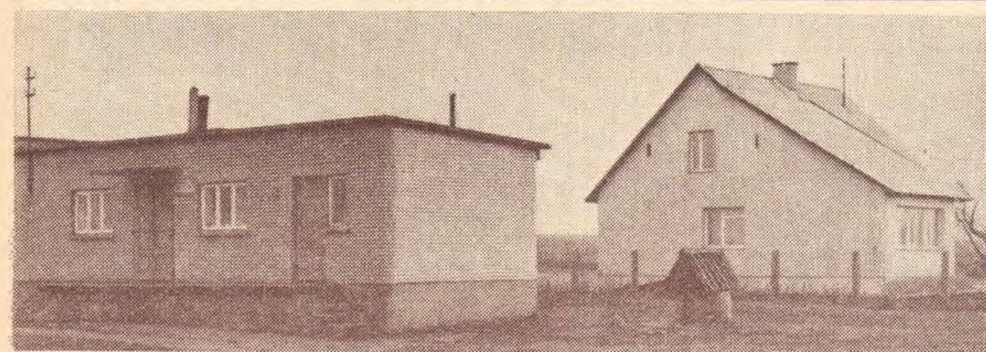
Грамадскі камітэт партыі ў Грыгораўцах робіць аднак усё, каб павысіць узровень гаспадарак у грамадзе не адным толькі прымусам. Так, напрыклад, забавязалі аграномаў, каб ва ўсіх вёсках грамады было праведзена абучэнне сялян адносна карыстання штучнымі ўгнаеннямі. Другой праблемай, якую імкнецца вырашыць мясцовая партарганізацыя і ўлады грамадскай рады, з'яўляецца загаспадараванне апушчаных і занядбаных грунтаў. У грамадзе прынята пастанова аб загаспадараванні ўсёй занядбанай зямлі. Грунты з Дзяржаўнага фонду зямлі будуць пераказаны найлепшым гаспадарам, калі ж разыходзіцца аб гаспадаркі занядбаныя, то мясцовы актыў будзе імкнуцца да таго, каб былі яны на добраахвотным дагаворы пераказваныя сялянам, якія гаспадараць добра. Гэтыя гаспадары вывязваліся б са сваіх абавязкаў у адносінах да дзяржавы і давалі б невялікую адплату ўласнікам гэтых грунтаў.

Гаспадарчых праблем у Грыгораўцах, Малінніках ды іншых суседніх вёсках нямала. Вось хаця б справа сенажацяў, якіх моцна не хапае мясцовым гаспадарам. Хімізацыя сельскай гаспадаркі патрабуе аднačасовай механізацыі, а гаворачы больш звычайна — справа ў тым, каб не рассяваць грызучых угнаенняў з плахты. Праведзеная ў Малінніках камасацыя зямлі выклікала — як амаль заўсёды гэта бывае — незадавальненне многіх сялян. Вядома, незадаволеныя не тым, што камасацыя праведзена ўвогуле, але таму, што, як кажа пагаворка, усім і Саламон не дагодзіць. А землямеры ж не Саламоны, толькі звычайныя людзі, з усімі людскімі слабасцямі.

Гэтыя і іншыя справы і праблемы павінен ведаць і павінен аналізаваць сакратар грамадскай партарганізацыі, кіраўнік школы — Сцяпан Бурыла. Нягледзячы на цяжкасці — ён поўны аптымізму.

— Найлепшым аргументам за аптымізм, — гаворыць ён, — з'яўляецца пастаянны ўзрост ураджайнасці з гектара. Калі 10 гадоў таму назад плён чатырох збожжавых культур быў у нашай грамадскай радзе 10,3 цэнтнераў з гектара, зараз ён мае 16,8 цэнтнераў.

Ул. Паўлючук

ЮШКАЎСКАЯ МАЛАЧАРНЯ

Юшкаўская малачарня, даволі неапетычна званая «злеўняй», абслугоўвае васьмікіламетравы гаспадарскі раён. Звозяць сюды малако з хутароў і вёсак. Закупкамі малака і цэлай «злеўневай» гаспадаркай кіруе Фёдар Баршчэўскі.

За гэты год закуплена тут каля 280 тысяч літраў малака. У зімовыя месяцы ў сярэднім закупляецца тут каля дваццаці тысяч літраў штомесяц. Гэта не многа, і не мала.

На здымку за малачарскім будынкам у Юшкавым Грудзе відаць аграномка — суседства амаль сімвалічнае. Гэта ад аграномa таксама вельмі многа залежыць тое, колькі малака будзе сёлета.

(ся)

Фота — Р. Сянько, ЦАФ

Войшках — 81,8%, Рэдутах — 85%. У беларускіх асяроддзях толькі дзве школы, у Снежках і Пашкоўшчыне, маюць нізкую спраўнасць. Там шмат вучняў не пераходзіць з класа ў клас, там двухгадовасць у адным і тым жа класе даволі вялікая. Але гэта нейкае спецыфічнае выключэнне, узалежненае ад многіх абставін, аб якіх мы напішам у іншым артыкуле.

Ацэньваць дыдактычна-выхаваўчы узровень можна таксама паводле вынікаў экзаменаў выпускнікоў 8 класаў у сярэднія школы розных тыпаў. У чэрвені 1969 года выпускнікоў васьмікласных школ (у якіх выкладалася беларуская мова) было 442. З іх здало экзамены і пайшло вучыцца далей 377 асоб, а гэта значыць 84,4 % агульнага ліку выпускнікоў. Гэтыя факты гавораць самі за сябе.

І яшчэ адна справа. Часам гаворыцца, што моладзь, якая вучыцца ў школах з беларускай мовай навучання атрымлівае слабыя вынікі ў авалоданні польскай мовы. Але гэтай думкі нельга абагульняць. Яна, можа, і пацвярджаецца ў школах тых, дзе невысокі ўзровень навучання. Каб быць у курсе справы адносна гэтага пытання, інспектарат асветы ў Бельску Падляшскім 6 чэрвеня 1969 года правёў даследванне ў чацвёртых класах. І так, у Зубаве па польскай мове сярэдняй ацэнкай была чацвёрка, у Рыбалах — 4,3, у Плюцічах — 4, у Пасынках — 3,6, у Шчытах — 3,5. Выхаванне і выкладанне ў школах з беларускай мовай навучання служыць падрыхтоўцы вучняў да жыцця, выхоўвае на добрых патрыётаў нашай краіны, на добрых інтэрнацыяналістаў.

Міхась Хмялеўскі

Як Поган не мае рацыі

У час агульнапольскай сесіі Секцыі крытыкаў Аб'яднання польскіх артыстаў-музыкаў, што адбылася ў Беластоку, музык нашага сімфанічнага аркестра, Станіслаў Поган, выступіў з вострай крытыкай. Крытыкай, як кожная, нервовай. Але, бадай, галоўнае ў тым, што была накіравана яна амаль у імянныя адрасы кіраўнічых дзеячоў беластоцкай культуры. Поган гаварыў аб цяжкіх умовах аматарскага руху на Беласточчыне, сцвярджаючы згоднасць сваіх меркаванняў з меркаваннямі некаторых устаноў, з якімі давялося яму супрацоўнічаць у галіне развіцця таго ж руху. Між іншым, спаслаўся і на Кураторыю. Вынік быў такі, што Кураторыя атрымала проста данос на Погана, даўжэзны данос з афіцыяльнымі пячаткамі і подпісамі, копія якога была разаслана ўсім зацікаўленым установам, нават Упраўе ўнутраных спраў пры ВРН. Данос, на які ніхто ўсур'ёз не зарэагаваў, а Кураторыя дала ніякаваты адказ толькі ў выніку просьбы -націску з боку ваяводскага Аддзела культуры, які зацікавіўся віною Погана і сэнсам даносу. Словам, усё яшчэ тыповая ў нашым беластоцкім асяроддзі справа, у якой хтосьці кагосьці абразіў, хтосьці камусьці вырашыў «не дараваць»! Поган не мае рацыі. Ён не можа мець, зроблена ўсё, каб не меў той рацыі нават на міліметр... (ся)

Сухоты ходзяць па людзях

У нашай краіне цяпер больш людзей хварэе на сухоты, чым у такіх слабаразвітых краінах Еўропы, як Партугалія. Пераважная большасць сухотнікаў — у вёсках, горад шмат здаравейшы. Гэта з'ява звязана непасрэдным чынам з культурай быту, чысцінёю і магчымасцямі кантролю свайго здароўя. Асабліва хварэюць дарослыя, якія заражаюць дзяцей і моладзь.

Зацікаўленне барацьбой з сухотамі ў нашых паветах вельмі слабое. У Бельску, напрыклад, не арганізавалі грамадскага супрацьтуберкулёзнагакамітэта, які мог бы заняцца прапагандаваннем патрэбы рэнтгенаўскіх прасвятленняў. Вельмі добра працуючы супрацьтуберкулёзны камітэт у Саколцы ў апошні час чамусьці раптоўна загамаваў дзейнасць. У гэтым павеце далёка яшчэ да вырашэння праблемы сухотных хвароб, працы шмат. Чаму глядзяць на ўсё гэта з абыякавасцю? Гэта пытанне кірую перш за ўсё ў адрас павятовага Аддзела здароўя.

Сухоты, калі іх хутка выкрыць, можна лёгка вылечыць. І таму вялікая тут роля рэнтгенаўскіх прасвятленняў. Без іх немагчыма выкрыць сухоты ў іх ранняй стадыі развіцця. Але неразумная плётка нясе несамавітую вестку аб тым, што рэнтген псуе здароўе. У выніку плётка стварыла такую сітуацыю, што некаторыя баяцца ісці прасвятліцца рэнтгенаўскім апаратам. У сучасны момант на Беласточчыне каля шасцідзесяці тысяч сухотнікаў, пераважна ў вёсках. Рухомыя рэнтгенаўскія амбулансы, якія ездзяць па вёсках і робяць тыя прасвятленні, нярэдка не маюць чаго рабіць. Грамадскія рады, солтысы не дапамагаюць працаўнікам амбулансаў у інфармаванні насельніцтва аб магчымасцях прасвятлення. Нашы вясковыя ўстановы месцамі да таго абюракраціліся, што нават у справах здароўя насельніцтва, у справах дапамогі інфармацыйнай патрэбны спецыяльныя ўказанні начальства. Гэта проста нялюдскае! Чуем, у цэнтральных ваяводствах Польшчы нават пракуратуры прымушаюць сухотнікаў ісці лячыцца, каб не ўганялі ў хваробу сваіх блізкіх. А ў нас, на Беласточчыне, наадварот: штораз чуем, як з бальніцы проста ўцякаюць сухотнікі дахаты, і няма моцных, якія прымусілі б лячыцца рассаднікаў сухотніцкіх заразак. Саромеюцца сухотаў так, як венерычных хвароб!

А гэта ўжо настолькі дзіўнае, што аж незразумелае. (ся)

Шаша на Гайнаўку. Фота А. К.

Клімент Варашылаў

3 снежня г.г. на 89-ым годзе жыцця памёр легендарны палкаводзец часоў грамадзянскай вайны, выдатны военачальнік Чырвонай Арміі, Маршал Савецкага Саюза, двойчы Герой Савецкага Саюза, Герой Сацыялістычнай Працы Клімент Варашылаў. К. Варашылаў да апошняга часу быў актыўным дзяржаўным дзеячам (член Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР).

«РАБІНЗОН» З ВОСТРАВА ІОНЫ

«Армас» — першы на Ціхім акіяне савецкі аўтаматычны радыст — метэаролаг: 25 гадоў назад яго «высадзіла» на востраве Іоны экспедыцыя на чале з інжынерам Сяргеем Чалпанавым. Гэта незвычайная аперацыя па праву можа быць унесена ў летапіс далёкаўсходняй метэаралагічнай службы як адна з гераічных старонак.

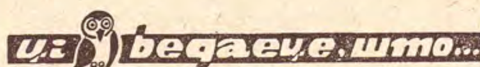
На зусім стромкай скале на вышыню 165 метраў трэба было падняць паўтары тоны абсталявання, устанавіць дзве радыёмачты, замацаваць у скале датчыкі, наладзіць электроніку. Інжынеры Паўлаў, Буражскі, Гаралейчанка і радыст Пашкоў разам з Чалпанавым два тыдні вялі работы па ўстаноўцы аўтаматычнай радыёметэаралагічнай станцыі. На голай скале не было літаральна за што ўхапіцца. Вецер, які дасягаў хуткасці 25 метраў у секунду, валіў іх з ног, абрушваў на лагер экспедыцыі патокі вады. Але дакладна ў тэрмін — 25 верасня 1944 года ў 17 гадзін у эфіры ўпершыню прагучаў «голас» Іоны. З таго часу кожны год летам людзі дастаўлялі аўтаматычнаму радысту — «Рабінзону» «сілкаванне» да наступнай навігацыі. А экспедыцыя сёлетняга года — «Іона — 69», якую ўзначальваў інжынер Сахалінскага ўпраўлення гідраметэаслужбы Юрый Сажноў, пакінула на востраве прыпасаў на 10 гадоў бесперабойнай работы. Імення на такі тэрмін разлічана батарэя, якую атрымала аўтаматычная метэаралагічная станцыя.

У «Рабінзона» з вострава Іоны цяпер нямала субратоў у самых цяжкадаступных раёнах Савецкага Далёкага Усходу. Хутка да іх далучыцца яшчэ адзін. Яго ўстановяць на вяршыні вулкана Алаіда на востраве Атласава.

Карл Рэндэль

4,5 млн. СВЯЧЭЙ

На амерыканскіх самалётах, якія лятаюць над В'етнамам, сталь фотаўспышкі магутнасцю ў 4,5 мільёна свячэй, што дазваляе паветраным піратам фатаграфаваць в'етнамскую тэрыторыю ноччу з вялікай вышыні.

...шмат загадак яшчэ таяць лясы і лугі. У хваёвых і кедравых барах паветра, практычна, стэрыльнае незалежна ад геаграфічнай шырыні і блізкасці гарадоў і вёсак. Вядома, што адзін гектар хваёвых лясоў за суткі выдзяляе каля чатырох кілаграмаў, а іншы раз да трыццаці кілаграмаў, лятучых фітанцыдаў — антымікробных рэчываў, якія знаходзяцца ў тканкавых соках дрэў і раслін і выдзяляюцца ў атмасферу, глебу і ваду. Адзін гектар ліставага лесу — каля двух кілаграмаў. Такой колькасці фітанцыдаў дастаткова, каб «прастэрылізаваць» вялікі горад.

...многія птушкі з'яўляюцца сейбітамі лесу. Насенне і костачкі скляваных імі ягад не страўляюцца і разносяцца ў розныя месцы. Заўважана пры гэтым, што такое насенне прарастае значна хутчэй. Дразды з'яўляюцца пераносчыкамі насення суніц, чарніц, малін, брусніц і рабіны; амялушкі — шыпшыны і ядлоўцу; чачотка разносіць насенне бярозы; клясты — елкі і хвоі.

...бяроза здольна пераносіць самы моцны холад, які можа быць на нашай планеце. Выў зроблены такі дослед: галінкі бярозы змясцілі ва ўмовы з тэмпературай, блізкай да абсалютнага нуля (—273°). Калі іх выцягнулі, то яны засталіся жыццяздольнымі.

Тэорыя літаратуры

МОВА МАСТАЦКАГА ТВОРА

II

Метафара — вобразны выраз, у якім уласцівасці адной з'явы пераносяцца на другую, чым-небудзь падобную да першай. Так у паэме «Курган» Я. Купалы (VI клас) сустракаюцца выразы «вецер стогне», «сонца днём распускае там косы свае», «дрэмле курган» або ў вершы Я. Коласа «Усход сонца» (VI клас) — «неба грае пералівым блескам», «неба ўсміхаецца людзям і прыродзе», «неба сцеле шаты на дарогу сонцу», «луг расой абмыўся». Усё гэта — метафары.

Па свайму характару метафара блізкая да параўнання. У ёй, як і ў параўнанні, упадабняюцца, збліжаюцца дзве з'явы (вецер стогне, нібы чалавек), але ў метафары збліжэнне больш цеснае: прыкметы адной з'явы цалкам пераносяцца на другую. Паэт нават ужо не ўпамінае пра чалавека, гаворачы «дрэмле курган», нібы курган можа драмаць, як стары, стомлены чалавек. Метафару часам называюць скрытым або скарочаным параўнаннем. Яна падобна на параўнанне, у якім апушчана другая частка. Гэтую другую частку, з'яву, якой упадабняецца першая з'ява, чытач дадумвае сам. Метафара, такім чынам, выклікае, абуджае ў чытача думкі, уяўленні і таму з'яўляецца важным сродкам стварэння вобраза, карціны.

Разнавіднасцю метафары з'яўляецца увасабленне або персаніфікацыя — надаванне нежывым прадметам і з'явам прыроды чалавечых уласцівасцей:

А ёлкі хмурнымі крыжамі
Высока ў небе выдзяляліcь,
Таемна з хвалямі шапталісь,
Заўсёды смутныя, бы ўдовы,
Яны найбольш адны стаялі,
І так маркотна пазіралі
Іх задуменныя галовы!

(Я. Колас «Новая зямля»)

Увасабленне — самы пашыраны від метафары. Часцей за ўсё сустракаюцца метафары-ўвасабленні.

Метафары могуць быць вельмі кароценькія, лаканічныя, выражаныя аднымі-двума словамі, і разгорнутыя, шырокія (на цэлую кніжную старонку!)

Антытэза — гэта спалучэнне слоў, вобразаў або карцін, супрацьлеглых, кантрасных па значэнню. Інакш кажучы, антытэза — гэта супрацьпастаўленне. Прыём антытэзы часта выкарыстоўвалі беларуская дарэвалюцыйныя пісьменнікі, каб паказаць сацыяльную няроўнасць, варожасць пана і селяніна, напрыклад, у вершы Ф. Багушэвіча «Бог не роўна дзеле»:

Адзін хатаў мае многа,
А вялікіх — касцёл моў...
У другога ў сцяне дзірры,
Вецер ходзе, дым і снег...

У савецкі час Я. Купала і Я. Колас таксама часта выкарыстоўвалі антытэзу, але ўжо для таго, каб больш выразна, нагляднa паказаць перавагу новага, сацыялістычнага жыцця ў параўнанні са старым дарэвалюцыйным. Прыём антытэзы ляжыць і ў аснове кампазіцыі некаторых паэм, напрыклад, паэмы Я. Купалы — «Курган» (гусляр і князь).

Паэтычная мова. У мове літаратурных твораў важнае значэнне маюць не толькі словы ці спалучэнні слоў, але і гукавая арганізацыя сказа або вершаванага радка. Пісьменнік многа працуе над кожным сказам, дабіваецца мілагучнасці мовы, стараецца пазбегнуць такіх гукавых спалучэнняў, якія перашкаджаюць чытанню сказа, адцягваюць увагу ад яго зместу. Чытаючы так простыя радкі ў вершах і прозе, мы не заўсёды звяртаем на іх увагу, а за імі часта стаіць складаная і напружаная праца пісьменніка, які шліфуе кожны сказ, дапасоўвае кожнае слова. Дзякуючы адпаведнаму падбору гукаў пісьменнік можа таксама стварыць вобраз, перадаваць гукавое ўражанне ад жыццёвых з'яў: свіст ветру, шум лесу, журчанне ручайка і т.п.

* * *

Знаёмства з метафарай лепш за ўсё пачаць з паўтарэння пераноснага сэнсу слова. Для аналізу трэба ўзяць так званыя метафарычныя эпітэты. Можна прапанаваць супаставіць такія пары слоў:

стальны прут	стальны рабочы клас
горкая ягада	горкая доля
свежы хлеб	свежы ветрык
дужы чалавек	дужы дуб

Вучні вызначаюць, у якіх выразах азначэнні ўжыты ў пераносным сэнсе, раскрываюць яго, потым аналізуецца верш Я. Коласа «Усход сонца». Адносна эразуменне паэтычнай мовы найлепш гэта рабіць у старэйшым класе пачатковай школы пры паўтарэнні і замацаванні паэзіі М. Багдановіча. (А-К).

ЛЕНІНСКІ ПЛАКАТ. Нядаўна закончыўся конкурс на плакат, звязаны з 100-ай гадавінай з дня нараджэння Уладзіміра Леніна. На конкурс паступіла 250 прац. На нашым здымку плакат Якуба Эроля і Паўла Ударавецкага (Варшава), які атрымаў першую ўзнагароду.

Гадзіны дзве мы адыходзілі, стараючыся далёка не адрывацца ад немцаў, якія, расцягнуўшыся ланцугом, прачэсвалі лес. Лепш было чуць і нават бачыць іх.

Звычайна, яны прачэсвалі лес, стараючыся нарабіць як мага больш шуму, трэску, галёкаючы. Мы празвалі такую іх тактыку на паляўнічы лад «гонам». Во, гэтак жа, як і ў паляўнічым гоне, яна была разлічана на тое, каб спудзіць, нагнаць жах, прымусіць уцякаць, забыўшыся на ўсякую асцярожнасць. Але ж на працягу многіх дзён гэта іх тактыка не прынесла вынікаў. Таму вось, відаць, і перамянілі яе. Напэўна, цяпер рашылі высачыць і засігнуць знянацку. Але ж і мы не лыкам шытыя: група «Джэк» — вопытныя разведчыкі, што зведалі ў беларускіх лясах партызанскую тактыку, тактыку разведчыкаў у тыле ворага. І хоць абставіны былі далёка не аднолькавыя, — тут мы былі пазбаўлены галоўнага козыра — падтрымкі насельніцтва, — але ж набыты вопыт выручаў. Ды яшчэ і як выручаў! Хутка немцы пераканаліся, з кім маюць справу, таму спрабавалі самыя разнастайныя спосабы аблаў.

Вось і цяпер, калі не ўдалося накрыць знянацку, яны паднялі крык і страляніну. Гэтым шумам яны нам нават памагалі, бо мы ведалі, дзе яны знаходзяцца. Хутчэй за ўсё, і салдаты так стараліся галёкаць, каб адпудзіць нас, а не сутыкнуцца тварам у твар, бо такая сустрэча і ім нічога добрага не абяцала.

Немцы ішлі за намі, не спяшаючыся, з прыпынкамі, робячы не больш паўтара кіламетра ў гадзіну. Некалькі разоў мы пры перабежках дарог і прасек нас абстралялі з кулямётаў, але заўсёды са спазненнем.

У невялічкай непрыкметнай лагчыне група Шпакаў спыніў групу.

— Далей адступаць няма куды, — сказаў ён. — Лес сыходзіць на клін — нас хочуць загнаць туды, у пастку. Рассячом ланцуг і прарвёмся назад. Месца тут падыходзячае. Лес густы, так што падпусцім як мага бліжэй, дружна ўдарым проста ў лоб, і — напярад...

Камандзір сам замаскіраваў кожнага разведчыка.

— Агонь па майму сігналу, — сказаў ён і сам залёг.

Чакаць доўга не прыйшлося. Пераклікаючыся, ішлі салдаты. Выразна чуваць былі іх крокі, шоргат галінак і нават металічнае бразганне касак. Некалькі шэра-зялёных постацей паказалася паміж елак, трымаючы зброю напагатове.

— Агонь! — скамандаваў Шпакаў, і сам кінуўся наперад, страляючы на хаду.

Скасіўшы немцаў, што былі перад намі, хутка рванулися наперад і апынуліся ў тыле сваіх праследавальнікаў, якія былі справа і злева ад нас, прыцэльна страляць не маглі: баяліся перабіць сваіх. А беспарадачная пальба ў белы свет як у капейку нам, вядома, была не страшная. У густым лесе мы паспелі даволі далёка адысціся, а немцы доўга яшчэ стралялі па тым месцы, дзе мы праравіліся.

— Нашы ўсе? — спытаў Шпакаў Зіну, якая ўвесь час старалася трымацца каля яго.

— Усе, Коля, я палічыла.

Шпаркім крокам мы прайшлі яшчэ з кіламетр. Настала цішыня. Ні стрэлаў, ні праследавання.

Гадзіны дзве было спакойна. Вораг, відаць, падбіраў забітых, памагаў раненым і перагрупіроўваўся для новай прачэскі. Мы былі ўпэўнены, што яны нам не дадуць спакою. Так яно і было. Неўзабаве яны зноў пайшлі на нас, толькі ўжо не ў адзін, а ў два рады.

— Калі зноў давядзецца прабівацца сілай, то немцы будуць толькі з аднаго боку — злева, а справа будзе поле.

Ідучы ў тым напрамку, мы натрапілі на баракі, абагнулі іх і метраў праз пяцьсот выйшлі на праганіну. Зусім побач, на ўзгорку, убачылі зенітную батарэю, а далей радамі стаялі «месершміты». Ваенны аэрадром! Вартавы заўважыў нас. Пачулася ўдарый звон, завылі сірэны. Мы інстынктоўна кінуліся ў глыб лесу. Імгненна праскочылі праcеку і наткнуліся на кулямётчыка, які прымасціўся за штабелямі дроў. Кулямёт быў скіраваны ў глыб лесу, бо хто мог падумаць, што мы можам з'явіцца з боку аэрадрома. Кулямётчык агледзеўся на наш тупат, але не паспеў павярнуць свой «геверщмашын», як Генка прашыў яго аўтаматнай чаргой.

Цямнела. Больш сутычак не адбылося: немцы не надта спяшаліся падстаўляць свае галовы кулям. Шпакаў падрыхтаваў радыёграму: «Знаходзімся на паўночны захад ад Гольдапа. У квадраце 24—46 выявілі аэрадром знішчальнікаў «месершміт—II» і «месершміт—12». Вораг вялікімі сіламі прачэсвае лес. Увесь дзень група манеўравала. Страт няма».

Улічваючы, што група цэлыя суткі не мела ніякай перадышкі, Шпакаў рашыў правесці кароткую разведку мясцовасці на поўнач ад аэрадрома, з тым разлікам, каб там да раніцы даць людзям хоць трошкі адпачыць. Трэба

ТРЫБУНА чытачоў

ЗАПЛАНАВАНА АСВЕТНЫМІ ЎЛАДАМІ

Інспектар асветы ў Бельску Падляшскім сцвярджае, што найбольш спрыяючыя ўмовы да рэалізацыі дыдактычна-выхаваўчых заданняў з'яўляюцца школы з шасцю і больш настаўнікамі. Вось таму плануецца тут зліквідаваць школы з адным настаўнікам у Спічках, Праневічах і Мокрым. Гэта прычыніцца да вышэйшага арганізацыйнага ўзроўню пачатковых васьмікласных школ у Парцаве і Дубяжыне. Гэтыя школы пяройдуць тады да групы школ з шасцю настаўнікамі.

(мх)

СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЕ ШКОЛЬНІЦТВА НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

Сельскагаспадарчае школьніцтва ў даваеннай Польшчы амаль не існавала. Адзінымі школамі былі тры адзінаццацімесячныя сельскагаспадарчыя школы ніжэйшага тыпу, утрымліваныя павятовымі сеймікамі ў Крыжэве, Кулісках і Кукаве.

Зусім інакш выглядае сельскагаспадарчае школьніцтва пры Народнай уладзе. Да сучаснага моманту пабудавана дзевяць новых аб'ектаў школьных, а тры знаходзяцца яшчэ ў будове.

У бягучым навучальным годзе маем на Беласточчыне 32 педагагічныя адзінкі сельскагаспадарчых школ розных тыпаў і спецыяльнасцей. Вучыцца ў іх 6250 вучняў. Становіць гэта больш 20% вясковай моладзі, якая заканчвае пачатковыя школы.

У сельскагаспадарчых школах працуе больш 200 настаўнікаў, якія маюць пераважна вышэйшую адукацыю.

Да гэтага часу закончыла гэтыя школы звыш 7 тысяч асоб; большасць з іх працуе на Беласточчыне.

(мс)

ДОБРЫ ГАСПАДАР

Селянін Трахім Садоўскі з вёскі Храбустоўка (Гайнаўскі павет) — гэта добры гаспадар. Ужо многа год вядзе ён даследчыя палеткі з бульбай і рознымі гатункамі траў. Дае ён пад збожжавыя культуры і бульбу дастатковую колькасць угнаення, вапнуе глебу і таму з 1 га сябраў на зямлі V і VI класаў па 25 цэнтнераў ячменю, 400 цэнтнераў бульбы. Найлепш удаюцца на яго землях такія гатункі бульбы, як Уран і Світа. У гэтым годзе вырасціў ён розныя гатункі траў, і нягледзячы на сушу, некаторыя з іх далі вялікі ўраджай.

Трахім Садоўскі штогод сіласуе траву, лісце буракоў і капусты. Вядзе рацыянальную гадоўлю хатняй жывёлы. Адным з першых у акрузе пачаў карыстацца сеўнікам. Цяпер мае розныя сельскагаспадарчыя машыны, у тым ліку і малацільны апрэгат, электрарухавік і г.д.

Янцал, Гайнаўка

ГРАМАДСКІ ЧЫН

Моладзь Круглага Ляска ў Беласточчым павеце па ініцыятыве членаў Саюза вясковай моладзі 25 лістапада працавала грамадска пры рамонце дарогі. Памагалі моладзі таксама школьнікі. Грамадская праца ацэнена на звыш 12 тысяч зл.

(хм)

КОЙЛАЎСКІЯ ТРАКТАРЫСТЫ

Вёска Койлы налічвае больш 120-ці гаспадарак. Зямлі тут многа. Цяжка яе абрабіць без машын. І таму сельскагаспадарчы гурток прыдбаў чатыры трактары з поўнымі камплектамі машын. Дыспазітарам з'яўляецца ў час Янка Раманюк. У час палявых работ кожную раніцу прыходзяць да яго людзі і чакаюць навят спрачаюцца за машыны. Кожны хоча хутчэй абрабіць сваю зямлю. Трактарыстам не хапала дня, каб усіх абслужыць. Працавалі нават вечарам. Ды яны такія, што калі нешта папсуецца, яны самі могуць наладзіць. Усё роўна, як механікі нашыя трактарысты. А вось іх прозвішчы. Янка Таканюк з памочнікам Янкам Ваўрынюком, Вася Кірылюк з памочнікам Рыгорам Баўтручуком, Сцяпан Скепка з памочнікам Мікалаем Арцёмюком, Косця Назарук з памочнікам Валодзям Бэбко.

Алёна, Койлы

Дарагое Сэрцайка!

Я ўжо вярнуўся з войска. У мяне дома жанаты брат і бацькі. І я б хацеў ажаніцца, аднак трэба будзе ісці ў прымы. Не маю я нарачонай, аднак ёсць дзяўчына, якая мне падабаецца. Праўду кажучы, ёсць дзве кандыдаткі. Ліда мне падабаецца, яна прыгожая, гаварлівая, модна апранаецца і т.п. Ліда вельмі падабаецца хлопцам, на кожнай забаве хтосьці за ёю «лазіць». Але людзі гавораць аб ёй непрыемна. Марыся, тэтая другая — не кідаецца ў вочы сваёй прыгажосцю, яна спакойная. Не мае нікога з хлопцаў. Але мяне да яе не цягне. Толькі бацькі мне хочуць, каб я жаніўся з Марысяй, бо яна ў бацькоў адна, гаспадарка вялікая і да таго ўмее рабіць сватры на машыне, з таго мае немалы даход.

Парай, Сэрцайка, каторую мне выбраць. Мне самому дык па сэрцы Ліда, а бацькі супроць.

Пеця з Бельшчыны

Пеця! Вядома, кожная цікавая дзяўчына падабаецца хлопцам, а гэта якраз не вельмі падабаецца старэйшым. З таго вось родзяцца ўсялякія плёткі. Так вось і з Лідай. Марыся, як пішаш, табе не падабаецца. Дык чаго ж задумоўваешся, бярэш на сябе жонку, а не багацце. Жаніся з Лідай, а бацькоў перакана́й, аргумент галоўны: Ліда табе па сэрцы. Гэта найважнейшае, а плёткамі не перэймайся.

Жадаю ўсяго найлепшага
Сэрцайка

ПАДЗЯКА

Мікалай Лясота, які жыве ў вёсцы Стачок у Нараўскай грамадзе, ад даўжэйшага часу працуе пісьманосцам на пошце ў Нараўцы. Выконвае свае абавязкі з поўнай адказнасцю, вельмі салідна і ўчынна. Для яго няма ніколі ніякіх перашкод. Ён заўсёды на час даручыць лісты, газеты і іншую карэспандэнцыю. Вось таму ад імя многіх адназвесакоўцаў я выражаю шчырую падзяку пісьманосцу Мікалаю Лясоце за яго ахвярную працу.

Марыя Семянюк, вёска Скупава

ЖАНЧЫНЫ З БЕЛАК

Гурток вясковых гаспадынь у Белках (Гайнаўскі павет), быў заснаваны ў снежні мінулага года. У ім аб'яднана 26 жанчын. Старшынёю гуртка з'яўляецца Люба Стэпанюк.

Нягледзячы на тое, што гурток малады, бо працуе толькі год часу, аднак яго дзейнасць адчуваецца ў вёсцы. Вясною жанчыны «выпісалі» больш 1000 штук курянят. Дзякуючы добраму іх догляду, куранята парасці і ўжо нясуцца, а жанчыны маюць даход з яек.

Бялкоўскія жанчыны хочуць здабыць веды адносна рацыянальнага кармлення дамашняй жывёлы і птушак, адносна штодзённай гігіены ў вясковым жыцці, вось таму і запланавалі спецыяльны курс аб доглядзе жывёлы і птушак, а таксама спецыяльныя лекцыі аб гігіене, якія будзе чытаць лекар з пункта аховы здароўя ў Нарве. На апошнім сваім сходзе гурток КГВ пастанавіў звярнуцца да павятовага праўлення сельскагаспадарчых гурткоў з просьбай аб дапамозе жанчынам у атрыманні халупнічай (саматужнай) працы на зімовы перыяд. Справа ў тым, што ў Белках невялікія гаспадаркі, значыць, і даходы сялянскія невялікія. Іх папоўніць можна было б, напрыклад, вырабамі з саломы ці іншай саматужнай прадукцыяй.

М. Л. Белкі

ЖЫВЁЛАГАДОЎЛЯ 30 ГОД ТАМУ НАЗАД

У 1938 годзе на Беласточчыне на 100 га зямельных угоддзяў прыпадала 34,5 штук быдла і 36,1 штук свіней. За 30 год, гэта значыць у 1968 годзе, на 100 га зямельных угоддзяў маем 46,4 быдла і 72,5 штук свіней.

(ХХ)

УСЕ ВУЧАЦЦА ПРАФЕСІІ

Кампанія Саюза вясковай моладзі «Усе вучымся прафесіі» дае добрыя вынікі. Напрыклад, на Сакольшчыне павятовае праўленне ЗМВ стварыла сярод моладзі тройкі, заданнем якіх было дайсці да кожнага маладога чалавека і дзяўчыны, каб даведацца аб іх жыцці, намерах на будучыню і дапамагчы ім здабыць прафесію. Ужо вядома, што ў Сакольскім павеце ёсць на вёсцы 527 маладых людзей без прафесіі. Вядома, хто чым хоча займацца ў будучыні. Маладзёжныя тройкі аднаталі, што ў павеце 28 асоб (да 30 гадоў) па той ці іншай прычыне не закончыла пачатковай школы. Гэтым людзям першае заданне — гэта закончыць васьмікласную школу. Вядома таксама, што 50 асоб мае намер вучыцца ў калектывах сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, а 20 чалавек у калектывах маладога гаспадара, 60 асоб хоча здабываць прафесію ў добраахвотных брыгадах (гуфцах працы). Шмат хто наког плануе здабыць прафесію трактарыста, муляра, каваля, рахункавода сельскагаспадарчага гуртка. Зараз ёсць поўнае разазнанне, хто чаго хоча, каму якая патрэбна дапамога. І гэтую дапамогу ЗМВ супольна з павятовымі партыйнымі і адміністрацыйнымі ўладамі будзе аказваць моладзі.

(сс)

было набрацца сіл на выпадак новай прачэскі лесу ў наступны дзень.

З надыходам цемнаты перш за ўсё рашылі раздабыць вады. Абыходзячы аэрадром, стараліся спускацца як мага ніжэй у лагчыну, пакуль не натрапілі на невялікі ручаёк. Вада была чыстая і халодная. Мы прыпалі да яе і з асалодай пілі, колькі маглі. Потым набралі вады ў біклагі і пайшлі далей.

Ночку натрапілі на адной з лясных дарог на калону самаходных гармат. Прыслуга была каля машын, некаторыя курылі, размаўлялі. «Калі прыбылі сюды гэтая агнявая армада? Куды яна трымае кірунак?» — у кожнага з нас узнікалі гэтыя пытанні. Днём жа не было чуваць грукату гусеніц — мы ж былі не так далёка. Асцярожна мы прайшлі ад галавы калоны да хваста, пералічылі самаходкі, бензавозы, грузавікі з боеприпасамі.

Стома адолвала, але мы, перамагаючы сябе, выйшлі ў поле. Як заўсёды, пакульгваючы, ззаду плёўся Юзік Заварыка. Гэта ўсіх нас трывожыла, але ўслых першая выказалася Зіна.

— Трэба нешта прыдумаць, а то можам страціць чалавека, — сказала яна Шпакаву.

— Яшчэ трошкі... Яшчэ праверым вось тую лагчыну, адказаў ён. — Там, відаць, нешта ёсць з абаронных аб'ектаў.

Меркаванні камандзіра апраўдаліся. Заходнія адхоны лагчыны былі экскарціраваны, каб танкі не маглі іх пераадолець. Замаскіраваны дот нам удалося знайсці толькі на падыходах, якія вялі да яго з тылу. Мяркуючы па рэльефу мясцовасці, лінія ўмацаванняў цягнулася на поўдзень.

Мы асцярожна, прыслухоўваючыся да кожнага начнога шолаху, набліжаліся да лесу. Лажыліся на зямлю і прыслухоўваліся, ці не выдасць сябе чым-небудзь на ўскрайку лесу варожы пост. На гэты раз усё абышлося добра. Мы адпачывалі не толькі астатак ночы, але і ўвесь дзень. Прыконччылі свае небагатыя харчавыя запасы. Вечарам, змучаныя, прыйдзецца зноў выявіць сябе, бо трэба будзе ісці на хутары. У «Цэнтр» перадалі радыёграму.

У сваю чаргу «Цэнтр» таксама перадаў «Джэку» шыфроўку. Шпакаў доўга не адрываў вачэй ад радыёграмы, некалькі разоў прачытаў акуляры і зноў углядаўся, хоць сэнс яе быў зусім просты і зразумелы. «Цэнтр» загадваў неадкладна выйсці на лінію чыгункі Кенігсберг—Цільзіт і ўзяць пад нагляд перавозкі па ёй, а таксама — па аўтамагістралях на гэтым напрамку. Значыць, трэба было вяртацца ў раён прызямлення, туды, дзе на другі дзень высадкі назаўсёды застаўся наш камандзір, капітан Павел Крылатых.

Ці не таму так доўга ўглядваўся Шпакаў у радыёграму, што яна выклікала ў яго многа нялёгкіх, балючых успамінаў.

(Працяг будзе)

У Ляўкове

ЗА ЗЛАДЗЕЙСТВА КАРАЮЦЬ

Анатоль Міруць ужо сядзеў у турме за крадзеж. Амністыя і яму дапамагла хутчэй вярнуцца дамоў, на свабоду. Дзяржава даравала віну. Здараецца ў жыцці, што чалавеку пахібіцца нага, зробіць праступак раз, адцерпіць за яго і становіцца нармальным легітымным.

Анатоль Міруць вярнуўся з турмы, і яму была загарантавана праца на ляўкоўскай керамічным прадпрыемстве. Там зарабіў няпрэнна. І, здаецца, жыў бы як чалавек. Але, як кажуць, воўка цягне ў лес, а яго да зладзейства. Ночку з 26 на 27 лістапада ўлез у мясцовую школу і абакраў яе. З канцыляры ляўкоўскай школы забраў акардэон, фатаграфічны апарат, фотаўспышку і другі школьны легітымальны.

Школа паведаміла міліцыю. Украдзеныя рэчы ў школе ў той жа самы дзень знайшла міліцыя ў Анатоля Міруця. Не паспеў ён іх добра схаваць. Уся пакража была цэлая, апрача фотаўспышкі і плёнкі, якія былі сапсаваны.

Будзе суд. Зладзею-рэцыдывісту зноў пагражае турма. Але, відавочна, яму там хочацца быць, калі ізноў ён працягвае сваю зладзейскую работу.

СУПОЛЬНА З БАЦЬКОЎСКІМ КАМІТЭТАМ

Добра працуе бацькоўскі камітэт пры школе ў Старым Ляўкове (Гайнаўскі павет). Нядаўна была закуплена з фонда бацькоўскага камітэта радыёла з камплетам грампласцінак, якія выкарыстоўваюцца на ўроках польскай, беларускай і рускай мовы.

27 лістапада г.г. бацькоўскі камітэт арганізаваў сустрэчу з настаўнікамі стараляўкоўскай школы пры традыцыйнай чарцы віна.

Янка Цялушэцкі, Новае Ляўкова

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Żyrafa w oknie" (polski), 23—24. „Polowanie na mężczyznę" (franc.), 25—26. „Przygoda z piosenką" (polski), 27—28.

Дубіны
„Trzy topole" (radz.), „Pierwszy krzyk" (czeski), 27—28.

Нараўка
„Ostatnie dni" (polski), „Kapryśne lato" (czeski), 24—28.

Нарва
„Maskarada szpiegów" (angl.), „Manewry Dniepr" (radz.), 24—28.

Чыжы
„Cena strachu" (franc.), „Gorzkie życie" (włoski), 24—28.

Дубічы Царкоўныя
„Dr Crippen przed sądem" (angl.), „Czarny mustang" (USA), 24—28.

Арэшкава
„Testament gangstera" (franc.), „Tak się zaczęło" (NRD), 24—28.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Start" (belg.), „Wiryneja" (radz.), 24—28.

Орля
„Krzyżacy" (polski), „Wątła nić" (USA), 24—28.

Райск
„On nie chciał umierać" (radz.), „Zakochana wiedźma" (włoski), 24—28.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Polowanie na mężczyznę" (franc.), „Przygoda z piosenką" (polski), 23—26.

Міхалова
„Pluton 317" (franc.), 23—24. „Wyzwanie dla Robin Hooda" (angl.), 25—26. „Wniebowstąpienie" (polski), 27—28.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Trzy godziny miłości" (jugosłowiański), 23—24. „Francja naprzód" (franc.), 25—26. „Zbrodniarz, który ukradł zbrodnię" (polski), 27—28.

Янаў
„Koniec agenta W-4C" (czeski), 24—28.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„273 dni poniżej zera" (polski), 23—24. „Na szlakach wojennych przygód" (czeski), 25—26. „Twój współczesny" (radz.), 27—28.

Мельнік
„Alfa, Romeo i Julia" (węgierski" (23—24). „Wyzwanie dla Robin Hooda" (angl.), 25—26. „Pomyłka szpiega" (radz.), 27—28.

Мілейчыцы
„Leśna symfonia" (radz.), 23—24. „Wiryneja" (radz.) 25—26. „Czerwone i złote" (polski), 27—28.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

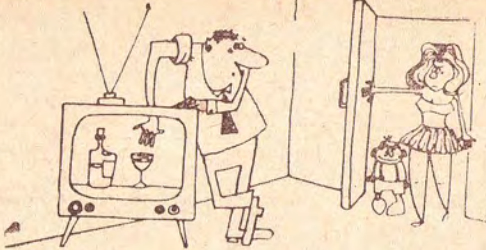
Сухаволя
„Miłość i jazz" (szwedzki), „Brat dr Homera" (jugosł.) 24—28.

Новы Двор
„Czarny mustang" (USA), „Cierpkie wino" (radz.), 27—28.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

B.Z.Graf. H-1 NAKŁAD 7023

— Зноў перадача не для жанчын?

ПРАГУЛЬШЧЫК

Лянiва працягнуўся, пазяхнуў і паглядзеў на гадзіннік. Без чвэрці восем. У восем трэба быць на рабоце. Ужо не паспець. Нават калі не снедаць і ўзяць таксі.

Што рабіць? І без таго ўжо дзве вымовы... Калі ён спозніцца яшчэ сёння, безумоўна, звольняць.

Раптам ён пляснуў сябе па лобе! Ёсць ідэя! Гэта будзе здорава!

Не спяшаючыся пагаліўся, умыўся, паснедаў, доўга і дакладна завязваў гальштук. Выйшаў з дома і праз некалькі мінут падыйшоў да дзвярэй, на якіх віднела таблічка:

ЗУБНЫ ЎРАЧ ЯН ЗОМБЭК
ПРЫЁМ З 15 ДА 18.

Дзверы адчыніла заспаная жанчына.

— Я да доктара, — сказаў ён... — Ведаю, ведаю, цяпер няма прыёму. Але вытлумачце яму, што гэта няшчасны выпадак. Калі ласка, вельмі прашу, скажыце: няшчасны выпадак!

Прысеў на дыванчык і з палёгкай уздыхнуў. Расчыніліся дзверы кабінета, і доктар сказаў:

— Калі ласка, увайдзіце.

Усеўся ў зубаўрачэбнае крэсла.

— Вось гэты зуб, доктар, спераду... Вырвіце, калі ласка, зараз.

— Дык гэта зусім здаровы зуб!

— Дзіка баліць, доктар!

— Хм, трэба зрабіць рэнтген...

— Не, доктар, рвіце адразу, зараз, без укола!

Доктар паківаў галавою і ўзяў шчыпцы... Усё! Змучаны, змакрэлы прагульшчык нешчасліва ўсміхнуўся акрываўленымі губамі. Цяпер начальства не прыдзярэцца!

— Доктар, дайце мне, калі ласка, даведку, што я сёння рваў у вас зуб. Дзякую. Колькі я вам вінен?

— Трыста злотых!

— Трыста? Дык жа вырваць зуб, я ведаю, каштуе толькі сто злотых. А я нават без укола...

— Усё гэта так, дарагі мой. Але сёння ж нядзеля. Гэтак кажучы, выхадны дзень...

Адам Ахоцкі

НІЎКА

Галабаломка

У квадраце сярод хаасу ліній скрыты дзве фігуры (трохкутнік і трапецыя). Паспрабуйце іх выявіць.

*

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: 26.

КАГО ВІНІЦЬ

Паклёпнікаў
Зусім я не віню.
Які рэзон, браткі,
Вініць свінню,
Што ходзіць
З брудам на лычы
Яна?
Такой, відаць,
Павінна быць свіння.
Аднак жа
Не магу я зняць віны
З таго, хто верыць
Гэтакай свінні.

Х. Рыдзеўскі

НЕ БОЙСЯ

Малады чалавек, які ляжаў у бальніцы, закахаўся ў маладзенькую, прыгожанькую сястру. Ён ёй сказаў:

— Ведаеце, я баюся, што мяне хутка вылечаць, мне давядзецца пакінуць бальніцу, і я вас больш не ўбачу.

— Не бойцеся, вам гэта не пагражае. Лекар, што лечыць вас, закаханы ў мяне, а ён сёння раніцай бачыў, як вы мяне пацалавалі.

ШТО РОБІЦЬ

Чалавек ідзе па вуліцы і ляскае ў далоні.

— Што вы робіце?

— Разганяю кракадзілаў.

— Але тут няма ніякіх кракадзілаў!

— Таму-та і няма, што я іх разганяю.

ЯК

Раз'юшаны аўтар гаворыць выдаўцу, які вярнуў яму рукапіс:

— Ды як вы можаце меркаваць аб вартасцях майго рамана?! Вы ж ні адной кнігі не напісалі!

— Гэта праўда, — спакойна адказвае выдавец. — Я таксама не знёс ні аднаго яйка, і, тым не менш, лепш за любую курыцу магу меркаваць аб вартасцях яешні.

АДПОМСЦІЎ

Міліцыянер спыніе вадзіцеля, які ехаў на чырвонае святло. Прачытаўшы ў вадзіцельскіх правах, што парушальнік — школьны настаўнік, міліцыянер усклікнуў:

Вось ужо дваццаць гадоў я чакаю такога выпадку, каб адпомсціць. Выходзьце і напішыце мне сто разоў: «Я больш ніколі не паеду на чырвонае святло».

РАДАСЦЬ

— Чаму так радуешся?

— Жанюся, у ЗАГС збіраюся.

Праз два гады:

— Чаму так радуешся?

— З суда іду: урэшце развёўся.

ВЫТРЫМКА

Сустрэліся дзве машыны на вузкім мосце. Шафёры не хацелі траціць бензін на задні ход. Адзін раскрыў газету і пачаў чытаць, спадзяючыся, што другому надакучыць чакаць. Але той вылез з кабіны, сеў на капот і крыкнуў:

— Калега, калі дачытаеш, дай і мне прагледзець...

НЕ Ў ТЫМ ГАТУЕ

Жонка гаворыць п'янаму мужу, які збіраецца гатаваць абед:

— Навошта ты бярэшся гатаваць страву, у цябе ж галава не варыць.

— А я ў каструльцы буду варыць, а не ў галаве.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе дзяўчат з вёскі Грыгараўцы, Бельскага павета, змяшчаем песню п.з.

Kiedyś przecież spotkamy się znów

Słyszysz już rozległ się lokomotywy gwizd,
Wkrótce pociąg uwiezie mnie w świat, w daleki świat.
Z okna spójrz,
Do mnie wyjdź, pożegnaj mnie, już czas,
Kiedyś przecież spotkamy się znów.

Tyle lat, lat szczęścia ma
Przed sobą każde z nas.
Ty doczekasz tych lat, wierzę, doczekam ja.
Wiele rzek, wiele mórz rozdzieli pewnie nas,
Ale przecież spotkamy się znów.

Choćby losy daleko rzuciły mnie stąd,
Choć ślad zaginie, ty mnie oczekuj wciąż.
A spotkamy się jeszcze na pewno, czy wiesz,
Tylko zawołaj — a ja odnajdę cię.

Kiedy ujrzysz mnie znów, zapukasz do mych drzwi,
Może księżyc odmieni swój kształt, jeszcze raz
Nie smuć się, uśmiech twój niech mnie pożegna dziś.
Kiedyś przecież spotkamy się znów,
Wiem na pewno — spotkamy się znów.

Гарачая спрэчка ў халодную пару.

ПАЛЕГЧАЛА Б

Стары дзед выпадкова разбіў гаршчочак. Вельмі ж шкада яму стала яго — дужа патрэбная рэч была!

— Чаму толькі цябе мой унук не разбіў? — пачаў бедаваць дзед. — Хоць бы я накрычаў на яго і то б лягчэй стала.

У ФРАНЦЫІ

П'ер пытаецца ў старэйшага брата:

— Скажы, як працуе тэлефон?

— Гэта... як табе сказаць. Уяві сабе вельмі вялікага сабаку: ты яго тузаеш за хвост у Парыжы, а ён брэша ў Арлеане.

— А радыё? — пытаецца П'ер.

— Гэта тое ж самае, — адказвае старэйшы брат. — Але толькі без сабакі.

ВІНШУЮ

— Я хачу паведаміць, пане дырэктар, што я ўчора жаніўся.

— Цудоўна! Віншую. Я вельмі цаню жанатых працаўнікоў. Яны ахвотней застаюцца ў канторы пасля працы.

ЧАГО

Устаў раніцою муж з ложка і пайшоў ваду піць. Жонка пытае:

— Чаго табе са сну гэтай вады захацелася?

— А ведаеш, у сне я хадзіў у госці да суседа, — адказаў муж.

— Яго жонка зварыла смачнае падкагыллё, але начынка была дужа перасоленая.

СЛОН І ЗАЯЦ

Прыходзіць Заяц на возера, бачыць, Слон у вадзе плёхкаецца.

— Вылязай, Слон, з вады! — загадвае Заяц.

— Нырай і ты: месца хопіць.

— Вылязай кажу, а то горш будзе! — прыгразіў Касы.

Выйшаў Слон на бераг: цікавасць яго разабрала.

— Дарэмна ты вылязаў, — расчараваўся Заяц, агледзеўшы волата. — Прабач, я думаў, што гэта ты мае плаўкі сцягнуў.

А. Мурашка

Курёзы

Сродак ад эпілепсіі

Швейцарскі штотыднёвік «Вельтвохе» надрукаваў артыкул аб забабонах у Заходняй Германіі. Тут сотні тысяч грамадзян лечацца ў чараўнікоў, вераць у забабоны, вызначаюць свой лёс па гараскопах. Сярэдневяковыя «рэцэпты» лячэння перапаўзлі без змен у век атамны. Вось адзін з іх: «Жывых кратоў пакласці ў кацёл, накрыць фартухом, паставіць на гарачыя вуголлі і чакаць, пакуль краты пеатворацца ў попел. Дзяць попелу ачахнуць, расцерці яго ў парашок. Дзецям у малако або ваду дадаваць драбок, дарослым — больш». Гэта — сродак ад эпілепсіі...

Начытанасць

Сусветнавядомы тэнар Энрыка Карузa (1873—1921) аднойчы трапіў на гастролі ў Тэхас (ЗША). На дарозе сапсаваўся аўтамабіль, і артыст на час рамонту зайшоў на прыдарожную ферму. Ён прадставіўся гаспадару:

— Я — Каруза.

— Што? — усклікнуў усхваляваны гаспадар. — Жонка, дзеці, хутчэй сюды! Ведаеце, хто да нас завітаў? Сам Рабінзон Каруза!..

Падзяка

Пасля доўгай работы над устаноўкай складанага электроннага мозгу для адной англійскай фірмы канструктары былі вельмі здзіўлены, прачытаўшы першае пасланне свайго дзецішча. Машына надрукавала на стужкі: «Вялікае дзякуй за тое, што вы мяне так старанна змантыравалі».

Сярод модніц яна лічылася самаю моднаю: у яе была самая кароткая памяць.